

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό της διαχείρισης αποβλήτων, τη βελτίωση του πλαισίου εξοικονόμησης ενέργειας, την ανάπτυξη των έργων ενέργειας και την αντιμετώπιση πολεοδομικών ζητημάτων»

I. Γενικές παρατηρήσεις

Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε κατά την επεξεργασία του από την αρμόδια Διαρκή Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου, διαρθρώνεται σε έξι (6) Μέρη (Α΄ - ΣΤ΄) και αποτελείται από ογδόντα τέσσερα (84) άρθρα και τέσσερα (4) Παραρτήματα (Α΄ - Δ΄).

Με τις διατάξεις του Μέρους Α΄ (άρθρα 1 και 2) ορίζονται ο σκοπός και το αντικείμενο του νόμου, που αφορούν εν γένει τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου διαχείρισης των αποβλήτων, τη βελτίωση του πλαισίου εξοικονόμησης ενέργειας και ανάπτυξης έργων ενέργειας και την επίλυση χωροταξικών και πολεοδομικών ζητημάτων. Επίσης, ρυθμίζονται ειδικότερα ζητήματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Το Μέρος Β΄, υπό τον τίτλο «Εκσυγχρονισμός της διαχείρισης αποβλήτων», αποτελείται από τέσσερα (4) Κεφάλαια και είκοσι τρία άρθρα (23) άρθρα (3-25).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Α΄ (άρθρα 3-8) ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τους Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦΟΔΣΑ), τροποποιούνται οι διατάξεις των άρθρων 226Β και 226Γ και 239, και προστίθενται άρθρα 226Δ και 226Ε στον ν. 4555/2018. Ειδικότερα, προβλέπεται η συγχώνευση με απορρόφηση νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου που συστήθηκαν από ΟΤΑ α΄ βαθμού κατά τις διατάξεις των άρθρων 225 επ. του ν. 4555/2018 με σκοπό την ενιαία και αποτελεσματικότερη διαχείριση αποβλήτων στις περι-

φέρειες Βορείου Αιγαίου, Κρήτης, Δυτικής Ελλάδας και Θεσσαλίας και τη μεταφορά των περιουσιακών στοιχείων των συγχωνευόμενων δημοτικών επιχειρήσεων και του προσωπικού που υπηρετεί σε αυτές, στις απορροφώσες εταιρείες.

Στο Κεφάλαιο Β' (άρθρα 9 έως 16) τροποποιούνται επιμέρους διατάξεις του ν. 4819/2021, με σκοπό τη ρύθμιση θεμάτων τα οποία έχουν ανακύψει σε σχέση με την εφαρμογή τους και ζητημάτων που αφορούν στον τρόπο λειτουργίας φορέων συλλογικών συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης (άρθρα 9-10), την υλοποίηση δράσεων από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας με σκοπό την ενίσχυση της ανακύκλωσης στους ΟΤΑ πρώτου βαθμού (άρθρο 11), την αντικατάσταση των διατάξεων του άρθρου 55 του ν. 4819/2021 σχετικά με τον σχεδιασμό σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο της διαχείρισης αποβλήτων (άρθρο 13), την εφαρμογή συστήματος επιστροφής εγγυήσεων (άρθρο 14) και την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων, δημοτικών και άλλων (άρθρα 15-16).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Γ' (άρθρα 17-24) εισάγονται ρυθμίσεις οι οποίες αφορούν την παραγωγή και την πρόληψη αποβλήτων με την τροποποίηση και συμπλήρωση διατάξεων του ν. 4819/2021. Μεταξύ άλλων, ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν τη διαλειτουργικότητα του Εθνικού Μητρώου Παραγωγών (Ε.Μ.ΠΑ.) με το Γενικό Εμπορικό Μητρώο (ΓΕ.Μ.Η.) (άρθρο 17), την προθεσμία για την καταχώριση στοιχείων των παραγόμενων αποβλήτων τροφίμων και των πλεονασμάτων τροφίμων τα οποία διατίθενται ως δωρεά στην ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα της περ. ζ' της παρ. 3 του άρθρου 53 του ν. 4819/2021 (άρθρο 18), θεσπίζονται κυρώσεις σε βάρος των οργανισμών και των επιχειρήσεων που δεν καταχωρίζουν τα οριζόμενα στοιχεία τους στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων (άρθρο 20), και παρέχεται εξουσιοδότηση στον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, για τον καθορισμό της μεθόδου δειγματοληψίας και ανάλυσης επί των εισερχόμενων φορτίων ανά Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' βαθμού της παρ. 3 του άρθρου 31 του ν. 4819/2021 (βλ. άρθρο 12 του παρόντος) (άρθρο 21). Επίσης, προβλέπεται ότι ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας δύναται να εκδώσει απόφαση περί καθορισμού ελαχίστων επιμέρους κατηγοριών υλικών συσκευασίας και ελαχίστων υποχρεωτικών ποσοστών διαφοροποίησης των χρηματικών εισφορών ανά επιμέρους συσκευασία (άρθρο 22), και ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν τη θαλάσσια μεταφορά αστικών αποβλήτων και ανακυκλώσιμων υλικών (άρθρο 24).

Τέλος, το Κεφάλαιο Δ' περιλαμβάνει τις καταργούμενες διά των ρυθμίσεων του Μέρους Β' διατάξεις.

Το Μέρος Γ', υπό τον τίτλο «Πλαίσιο εξοικονόμησης ενέργειας και ανά-

πτυξης έργων ενέργειας», αποτελείται από οκτώ (8) Κεφάλαια και σαράντα (40) άρθρα (26-65).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Α΄ (άρθρα 26-38) εισάγονται ή τροποποιούνται διατάξεις που αφορούν, ιδίως, την ανάπτυξη έργων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Β΄ (άρθρα 39-41), θεσπίζονται ή τροποποιούνται διατάξεις που αφορούν συστήματα αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας.

Το Κεφάλαιο Γ΄ (άρθρα 42-48) περιλαμβάνει ρυθμίσεις που αφορούν την επιτάχυνση των διαδικασιών της αδειοδότησης έργων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Διά των διατάξεων του επιχειρείται η ενσωμάτωση συγκεκριμένων ρυθμίσεων της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001, οι οποίες προστέθηκαν με την παρ. 7 του άρθρου 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2023/2413 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18.10.2023 «για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001, του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999 και της Οδηγίας 98/70/ΕΚ όσον αφορά την προώθηση της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, και την κατάργηση της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/652 του Συμβουλίου» (RED II), ιδίως, με την τροποποίηση και συμπλήρωση διατάξεων του ν. 4951/2022.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Δ΄ (άρθρα 49-50) εισάγονται νέες ρυθμίσεις στον ν. 4014/2011 σχετικά με την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων. Συγκεκριμένα, παρέχεται η δυνατότητα κατάθεσης μέρους του περιεχομένου του φακέλου της περιβαλλοντικής αδειοδότησης, με τα παραρτήματά της, στην αγγλική γλώσσα υπό τις οριζόμενες προϋποθέσεις (άρθρο 49), και θεσπίζεται αρμοδιότητα του Κεντρικού Συμβουλίου Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης να γνωμοδοτεί δεσμευτικά για την αρμόδια περιβαλλοντική αρχή σε περίπτωση που, με αποκλειστική ευθύνη της διοίκησης, ακολουθήθηκε πλημμελώς η διαδικασία έκδοσης, παράτασης, ανανέωσης ή τροποποίησης Απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ) κατά τα οριζόμενα στην προτεινόμενη διάταξη (άρθρο 50).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ε΄ (άρθρα 51-52) ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν επιδόματα θέσης ευθύνης που καταβλήθηκαν σε πρόσωπα τα οποία άσκησαν καθήκοντα Προϊσταμένων του Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών και Εξοικονόμησης Ενέργειας (Κ.Α.Π.Ε.) (άρθρο 51), και τον καθορισμό των αποδοχών του Αντιπροέδρου του Κ.Α.Π.Ε. (άρθρο 52).

Το Κεφάλαιο ΣΤ΄ (άρθρα 53-56) περιλαμβάνει ρυθμίσεις που αφορούν το προσωπικό των οριζόμενων φορέων της αγοράς ενέργειας, και συγκεκριμένα, την παράταση των προθεσμιών μεταφοράς και αποσπάσεων του προσωπικού τους σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις προτεινόμενες διατάξεις (άρθρα 53, 54, 55), καθώς και ρυθμίσεις που αφορούν την παράταση έως

31.12.2025 της διάρκειας ισχύος της Προσωρινής Ενιαίας Άδειας Λειτουργίας των μονάδων ηλεκτροπαραγωγής της «Δ.Ε.Η. Α.Ε.» και της «Δ.Ε.Η. Ανανεώσιμες Α.Ε.» του ν. 3377/2005, πλην αυτών στις οποίες έχει ήδη χορηγηθεί αυτοτελής Άδεια Λειτουργίας (άρθρο 56).

Το Κεφάλαιο Ζ΄ (άρθρα 57-63) περιλαμβάνει λοιπές ρυθμίσεις που αφορούν την αγορά ενέργειας. Μεταξύ άλλων, ρυθμίζονται εκ νέου ζητήματα που αφορούν την επιβολή χρεώσεων από τον Δ.Α.Π.Ε.Ε.Π., κατόπιν απόφασης της Ρ.Α.Ε.Ε.Υ., σε όσους έχουν λογαριασμό στο Μητρώο Εγγυήσεων Προέλευσης (άρθρο 57), και τις αιτήσεις χορήγησης Οριστικής Προσφοράς Σύνδεσης στον Διαχειριστή Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (άρθρο 58). Περαιτέρω, δίνεται η δυνατότητα υποβολής κοινού αιτήματος σε περισσότερους σταθμούς για τη χορήγηση Οριστικής Προσφοράς Σύνδεσης στον Διαχειριστή του Συστήματος, υπό προϋποθέσεις, εφόσον η συνολική ισχύς τους ξεπερνά τα δέκα (10) μεγαβάτ (MW) (άρθρο 59), ρυθμίζονται εκ νέου θέματα που αφορούν την αύξηση ηλεκτρικού χώρου στο δίκτυο και την προώθηση του ενεργειακού συμψηφισμού και των σταθμών αυτοπαραγωγής (άρθρο 60), προτείνεται ο επιμερισμός του κόστους σύνδεσης και για τις συνδέσεις Καταναλωτών Μέσης Τάσης (άρθρο 61) και η χρηματοδότηση ιδιωτικών συνδέσεων με το υπογειοποιημένο δίκτυο χαμηλής τάσης από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (άρθρο 62), και θεσπίζεται μεταβατικό καθεστώς για τη διακίνηση και διάθεση υδρογόνου σε πρατήρια υδρογόνου (άρθρο 63).

Τέλος, το Κεφάλαιο Η΄ (άρθρα 64-65) περιλαμβάνει εξουσιοδοτικές διατάξεις για την εφαρμογή των προτεινόμενων ρυθμίσεων (άρθρο 63), καθώς και τις διατάξεις που καταργούνται από την έναρξη ισχύος του Μέρους Γ΄ του παρόντος (άρθρο 64).

Το Μέρος Δ΄ υπό τον τίτλο «Χωροταξικές και πολεοδομικές διατάξεις» αποτελείται από τέσσερα (4) Κεφάλαια και δέκα τρία άρθρα (13) άρθρα (66-78). Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Α΄ (άρθρα 66-68) ρυθμίζονται, μεταξύ άλλων, ζητήματα σχετικά με την απόδοση των καταβληθέντων υπέρ του Δημοσίου μισθωμάτων όσον αφορά την εκμετάλλευση λατομείων, απευθείας στον αναγνωρισθέντα ως κύριο των σχετικών εκτάσεων (άρθρο 66). Επίσης, ρυθμίζονται εκ νέου ζητήματα που αφορούν τον αποχαρακτηρισμό των λατομικών περιοχών και τη χρηματοδότηση υλοποίησης έργων υποδομής για την ανασυγκρότηση και αναβάθμιση των πυρόπληκτων περιοχών της Ανατολικής Αττικής (άρθρο 68).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Β΄ εισάγονται ειδικές διατάξεις που αφορούν συγκεκριμένα ακίνητα (άρθρα 69-74). Μεταξύ άλλων, εισάγονται ρυθμίσεις που αφορούν υφιστάμενες τουριστικές εγκαταστάσεις οι οποίες βρί-

σκονται εγκατεστημένες σε ακίνητα του Δημοσίου, συμπεριλαμβανομένων των ακινήτων της Εταιρείας Ακινήτων του Δημοσίου (άρθρο 60), καθώς και αυθαίρετες κατασκευές ακινήτων δημόσιου ενδιαφέροντος σε περίπτωση τεχνικής αδυναμίας κατεδάφισης τμήματός τους (άρθρο 70). Περαιτέρω, αντικαθίσταται το διάγραμμα της περ. β΄ της παρ. 1 του άρθρου 21 ν. 3212/2003, που αφορά έκταση του Δήμου Λαυρεωτικής, από το ορθό, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην Αιτιολογική Έκθεση επί του άρθρου 71 (άρθρο 71). Επίσης, θεσπίζονται ειδικοί όροι δόμησης για την ανοικοδόμηση κλειστού γυμναστηρίου του Δήμου Γαλασίου Αττικής μετά των συνοδών αυτού χρήσεων (άρθρο 72), εισάγονται ειδικές ρυθμίσεις για την ανέγερση και λειτουργία εκπαιδευτικών μονάδων και κτηρίων που προορίζονται για κοινωφελείς σκοπούς (άρθρο 73), και προβλέπεται η χωρίς αντάλλαγμα παραχώρηση της κυριότητας, υπό τη στάθμη του εδάφους, τμήματος του περιβάλλοντος κήπου του Αρχαιολογικού Μουσείου Σπάρτης στο Υπουργείο Πολιτισμού, και η αλλαγή χρήσης του για την αποκατάσταση και αναβάθμιση του κτηρίου του μουσείου (άρθρο 74).

Στο Κεφάλαιο Γ΄ (άρθρα 75-76) προβλέπεται η άσκηση των αρμοδιοτήτων του Κεντρικού Συμβουλίου Πολεοδομικών Θεμάτων και Αμφισβητήσεων (ΚΕ.ΣΥ.ΠΟ.Θ.Α) Β΄, έως τη συγκρότησή του, από το Συμβούλιο Πολεοδομικών Θεμάτων και Αμφισβητήσεων (ΣΥ.ΠΟ.Θ.Α.) Β΄ (άρθρο 75), καθώς και η κατάργηση του Συμβουλίου Μητροπολιτικού Σχεδιασμού και η άσκηση των αρμοδιοτήτων του, εφεξής, από το ΚΕ.ΣΥ.ΠΟ.Θ.Α (άρθρο 76).

Στο Κεφάλαιο Δ΄ (άρθρα 77-78) προβλέπεται η αναστολή της έκδοσης οικοδομικών αδειών στην περιοχή της Καλντέρας στις νήσους Θήρα και Θηρασιά, και θεσπίζεται υποχρέωση των ιδιοκτητών των υφιστάμενων κτισμάτων με χρήση τουρισμού - αναψυχής και των καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος για την εκπόνηση στατικής μελέτης κατά τα οριζόμενα στην προτεινόμενη διάταξη (άρθρο 77). Επίσης, παρατείνεται η προθεσμία μετεγκατάστασης των υπηρεσιών Δήμου Ελληνικού - Αργυρούπολης (άρθρο 78).

Το Μέρος Ε΄ υπό τον τίτλο «Ειδικότερες ρυθμίσεις Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας» αποτελείται από πέντε (5) άρθρα (79-83). Μεταξύ άλλων, παρέχεται στις Δημόσιες Επιχειρήσεις Ύδρευσης και Αποχέτευσης η δυνατότητα δανειοδότησης, από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, για έργα ύδρευσης και αποχέτευσης και εξοικονόμησης ενέργειας που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, κατά τα ειδικώς οριζόμενα (άρθρο 79), παρατείνεται εκ νέου η προθεσμία ολοκλήρωσης της εκκαθάρισης του υπό εκκαθάριση νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου «Ινστιτούτο Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών» έως την 31.12.2025 (άρθρο 80), παρατείνεται η διάρκεια της λειτουργίας του Κεντρικού Σταθμού

Μεταφόρτωσης Αποβλήτων εντός του Μητροπολιτικού Πόλου Ελληνικού - Αγίου Κοσμά (άρθρο 81), και ρυθμίζεται εκ νέου η διαδικασία χρηματοδότησης της υλοποίησης δράσεων και έργων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας από το Πράσινο Ταμείο (άρθρο 82). Τέλος, προβλέπεται, κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων, διαδικασία νομιμοποίησης και εξόφλησης των δαπανών που πραγματοποιούνται από το Πράσινο Ταμείο εντός των ετών 2023 και 2024 προς το Πανεπιστήμιο Πατρών (άρθρο 83).

Στο Μέρος ΣΤ΄ (άρθρο 84) ορίζεται η έναρξη ισχύος του νόμου.

Ακολουθούν τέσσερα Παραρτήματα (Α΄-Δ΄), τα οποία αφορούν τοπογραφικά διαγράμματα των άρθρων 71, 72, 74 και 77 του παρόντος.

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί των άρθρων 3, 4, 5 και 6

Με όμοιες διατάξεις της παρ. 14 του άρθρου 226B του ν. 4555/2018, όπως τροποποιείται από το άρθρο 3 του νομοσχεδίου, της παρ. 11 του άρθρου 226Δ, το οποίο προστίθεται στον ν. 4555/2018 με το άρθρο 5 του νομοσχεδίου, και της παρ. 10 του άρθρου 226Ε, το οποίο προστίθεται στον ν. 4555/2018 με το άρθρο 6 του νομοσχεδίου προβλέπεται ότι η μη τήρηση των προθεσμιών του παρόντος συνιστά, για τον υπαίτιο που είναι αιρετό όργανο, πειθαρχικό αδίκημα.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4555/2018, που αποδίδουν ιδιαίτερη βαρύτητα στην εποπτεία επί των αιρετών οργάνων των ΟΤΑ, στον εκσυγχρονισμό και την ενίσχυση του πλαισίου του πειθαρχικού ελέγχου των προσώπων αυτών, η εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία των ΟΤΑ επιβάλλει να ρυθμίζονται οι έννομες συνέπειες της παράνομης συμπεριφοράς των αιρετών οργάνων τους με πληρότητα, σαφήνεια και σεβασμό στις επιταγές του Συντάγματος (βλ., μεταξύ άλλων, Μ. Πικραμένο, Η σχέση πειθαρχικής και ποινικής δίκης εν όψει του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ, σε ΕφημΔΔ 2013, σελ. 250 επ.). Κατά τη διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 102 του Συντάγματος, «[τ]ο Κράτος ασκεί στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης εποπτεία που συνίσταται αποκλειστικά σε έλεγχο νομιμότητας και δεν επιτρέπεται να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους. Ο έλεγχος νομιμότητας ασκείται, όπως νόμος ορίζει. Πειθαρχικές ποινές στα αιρετά όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης, εκτός από τις περιπτώσεις που συνεπάγονται αυτοδικαίως έκπτωση ή αργία, επιβάλλονται μόνο ύστερα από σύμφωνη γνώμη συμβουλίου που αποτελείται κατά πλειοψηφία από τακτικούς δικαστές, όπως νόμος ορίζει».

Όπως έχει κριθεί συναφώς, η πειθαρχική διαδικασία στα αιρετά όργανα των ΟΤΑ χωρεί υπό την απαραίτητη, κατά το Σύνταγμα και τον νόμο, έκδοση

σύμφωνης γνώμης πειθαρχικού συμβουλίου, αποτελούμενου κατά πλειοψηφία από τακτικούς δικαστές, αλλά ολοκληρώνεται μόνο με την έκδοση εκτελεστικής διοικητικής πράξης, με την οποία ο Συντονιστής Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ως το όργανο με την αποφασιστική αρμοδιότητα, αποφαινεται αιτιολογημένα για την τέλεση ή μη του πειθαρχικού παραπτώματος και την επιβολή της ποινής. Συνεπώς, σε περίπτωση συμφωνίας του Συντονιστή με το περιεχόμενο της σύμφωνης γνώμης του πειθαρχικού συμβουλίου, αυτός εκδίδει πράξη αντίστοιχου περιεχομένου με τη γνωμοδότηση· σε περίπτωση, όμως, διαφωνίας του Συντονιστή με τη γνωμοδότηση αυτή, το εν λόγω όργανο μπορεί να απόσχει και, με αιτιολογημένη πράξη του, να αναπέμψει την υπόθεση στο πειθαρχικό συμβούλιο για νέα κρίση (ΣτΕ 2649/2020, 72/2022 επταμ., 133-134/2022, κ.ά.). Σε κάθε περίπτωση, η αντικειμενική υπόσταση του πειθαρχικού παραπτώματος συνίσταται στην τέλεση πράξεως ή παραλείψεως εκ μέρους του υποκειμένου της πειθαρχικής δικαιοδοσίας, η οποία αφορά σε σοβαρή παράβαση των καθηκόντων του ή σε υπέρβαση της αρμοδιότητάς του από δόλο ή βαριά αμέλεια. Κατά πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, για τη στοιχειοθέτηση πειθαρχικού παραπτώματος σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, αρκεί η σοβαρή παράβαση των καθηκόντων εκ μέρους των αιρετών οργάνων των ΟΤΑ, η οποία οφείλεται σε δόλο ή βαριά αμέλεια, χωρίς να απαιτείται η πρόκληση συγκεκριμένης οικονομικής βλάβης σε βάρος του ΟΤΑ (βλ. ΣτΕ 1736/2021, 2060/2020, 1075/2020, κ.ά.).

Στις υπό ψήφιση διατάξεις δεν γίνεται αναφορά σε υπαιτιότητα του ελεγχόμενου προσώπου, η οποία αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της πειθαρχικής ευθύνης και η οποία πρέπει να συντρέχει προκειμένου να επιβληθεί η πειθαρχική ποινή (βλ. ΣτΕ 1187/2019, με την οποία κρίθηκε ότι για τη στοιχειοθέτηση πειθαρχικού παραπτώματος απαιτείται η υποκειμενική υπόσταση αυτού (δόλος ή βαριά αμέλεια) να καλύπτει το σύνολο της αντικειμενικής υπόστασης, στην οποία περιλαμβάνεται και το ακριβές περιεχόμενο του υπηρεσιακού καθήκοντος, παράβαση του οποίου αποδίδεται στον πειθαρχικώς ελεγχόμενο).

2. Επί των άρθρων 3, 4 και 6

Στις διατάξεις των ως άνω άρθρων, στις οποίες γίνεται αναφορά στον ν. 4765/2021, πρέπει να διορθωθεί το αντίστοιχο Φ.Ε.Κ. από (Α΄ 28) σε (Α΄ 6).

3. Επί του άρθρου 8

Στην παρ. 1 του προστιθέμενου διά του παρόντος νέου άρθρου 56Α στον ν. 4873/2021 γίνεται αναφορά στο άρθρο 12Β του ν. 4001/2001 (Β΄ 3309), ε-

νώ πρόκειται περί του άρθρου 12B του ν. 4001/2011 (Α' 179).

4. Επί του άρθρου 13

Σύμφωνα με το άρθρο 75 του ν. 3463/2006 «Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων», όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 94 του ν. 3852/2010, «[ο]ι δημοτικές και οι κοινοτικές αρχές διευθύνουν και ρυθμίζουν όλες τις τοπικές υποθέσεις, σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της εγγύτητας, με στόχο την προστασία, την ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας. Οι αρμοδιότητες των Δήμων και Κοινοτήτων αφορούν, κυρίως, τους τομείς: α) (...) β) Περιβάλλοντος, στον οποίο περιλαμβάνεται, ιδίως: 1. [...] 25. Η διαχείριση στερεών αποβλήτων, σε επίπεδο προσωρινής αποθήκευσης, μεταφόρτωσης, επεξεργασίας, ανακύκλωσης και εν γένει αξιοποίησης, διάθεσης, λειτουργίας σχετικών εγκαταστάσεων, κατασκευής μονάδων επεξεργασίας και αξιοποίησης, καθώς και αποκατάστασης υφιστάμενων χώρων εναπόθεσης (Χ.Α.Δ.Α.). Η διαχείριση πραγματοποιείται σύμφωνα με τον αντίστοιχο σχεδιασμό, που καταρτίζεται από την Περιφέρεια κατά την ειδικότερη ρύθμιση του άρθρου 186 παρ. ΣΤ' αριθμ. 29 του παρόντος νόμου (...)». Στο άρθρο 186 του ν. 3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 57 παρ. 7 του ν. 4042/2012, ορίζεται ότι «Ι. [...] ΙΙ. Οι αρμοδιότητες των περιφερειών, αφορούν τους τομείς: Α. [...] ΣΤ. Έργων - Χωροταξίας - Περιβάλλοντος, στους οποίους περιλαμβάνονται, ιδίως: (...) 29. Η έγκριση και ο έλεγχος της πορείας υλοποίησης του περιφερειακού σχεδιασμού διαχείρισης των αποβλήτων (ΠΕ.Σ.Δ.Α.), στο πλαίσιο του αντίστοιχου εθνικού σχεδιασμού διαχείρισης των αποβλήτων (...)».

Ο ν. 4071/2012 «Ρυθμίσεις για την τοπική ανάπτυξη, την αυτοδιοίκηση και την αποκεντρωμένη διοίκηση - Ενσωμάτωση Οδηγίας 2009/50/ΕΚ» προβλέπει στο άρθρο 13 τα εξής: «1. Εντός των διοικητικών ορίων κάθε περιφέρειας συνιστάται περιφερειακός σύνδεσμος ΦΟΔΣΑ (Φορέας Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων), ως ΝΠΔΔ, στον οποίο μετέχουν υποχρεωτικά όλοι οι δήμοι των διαχειριστικών ενοτήτων της περιφέρειας. Στο σύνδεσμο που δημιουργείται συγχωνεύονται υποχρεωτικά, κατά τη διαδικασία των διατάξεων του άρθρου 16 του παρόντος, οι σύνδεσμοι που έχουν συσταθεί ως ΦΟΔΣΑ [...] Με την ίδια διαδικασία, του άρθρου 16 του παρόντος στον ανωτέρω σύνδεσμο περιέρχεται υποχρεωτικά η διαχείριση των εγκαταστάσεων προσωρινής αποθήκευσης, μεταφόρτωσης, επεξεργασίας και διάθεσης στερεών αποβλήτων δήμων που ασκούν αρμοδιότητες ΦΟΔΣΑ [...]».

Επομένως, η διαχείριση των στερεών αποβλήτων με τη μορφή της (προσωρινής) αποθήκευσης, μεταφόρτωσης, επεξεργασίας, ανακύκλωσης, αξιο-

ποίησης και διάθεσης διενεργείται σε επίπεδο Περιφέρειας, από τους Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων, σύμφωνα με τον αντίστοιχο σχεδιασμό της Περιφέρειας. Την αρμοδιότητα αυτή μόνο κατ' εφαρμογή της αρχής της επικουρικότητας ασκούσαν και οι Δήμοι, δυνάμει των διατάξεων του ν. 3852/2010, κατά «[...] οιονεί συντρέχουσα» αρμοδιότητα με τους Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦΟΔΣΑ), μόνο δηλαδή όταν οι ΦΟΔΣΑ δεν την ασκούσαν. Εξ άλλου, στις Περιφέρειες ανατέθηκαν αρμοδιότητες περιφερειακού σχεδιασμού σύμφωνα με το εθνικό σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων (...)» (ΕΣ Τμ. Μείζονος Επταμελούς Σύνθεσης 1740/2016, 847/2018, 7384/2015, 2967/2014, 4918/2013, κ. ά. Βλ., επίσης, ΣτΕ 2235/2023).

Ο ν. 4555/2018 ορίζει, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα σχετικά με τους ΦΟΔΣΑ: «Οι ΦΟΔΣΑ είναι αποκλειστικά αρμόδιοι για την υλοποίηση μέτρων και έργων που προωθούν την ιεράρχηση των δράσεων και των εργασιών διαχείρισης σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο οικείο Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΠΕΣΔΑ). Οι ΟΤΑ α' βαθμού που συμμετέχουν στους ΦΟΔΣΑ εισφέρουν στο ετήσιο κόστος διαχείρισης σύμφωνα με τον κανονισμό τιμολόγησης των ΦΟΔΣΑ (...) Το ποσό της ετήσιας εισφοράς ή του τέλους των ΟΤΑ α' βαθμού προς τον οικείο ΦΟΔΣΑ, παρακρατείται υποχρεωτικά από τη ΔΕΗ Α.Ε. ή τον εναλλακτικό πάροχο (...) και αποδίδεται στον δικαιούχο ΦΟΔΣΑ (...). Σε διαφορετική περίπτωση, ο οικείος δήμος οφείλει να αποδίδει ο ίδιος το ποσό της ετήσιας εισφοράς ή του τέλους στον οικείο ΦΟΔΣΑ. Με τον ν. 4555/2018, οι ΦΟΔΣΑ ορίζονται ως αποκλειστικά αρμόδιοι, μεταξύ άλλων, για την κατασκευή και λειτουργία εγκαταστάσεων επεξεργασίας στερεών αποβλήτων και σταθμών μεταφόρτωσης, καθώς και για την υγειονομική ταφή στους προοριζόμενους για το σκοπό αυτό χώρους (...)» (ΕΣ Ολομ. 1825/2021, 706/2022 Τμ. VII). Η ανάθεση από τον κοινό νομοθέτη αρμοδιοτήτων διαχείρισης αποβλήτων στους ΦΟΔΣΑ, είτε σε συνεργασία με ιδιωτικούς φορείς με τη μορφή συμπράξεων είτε αποκλειστικώς από τους ίδιους τους ΟΤΑ, αποβλέπει στην αποτελεσματική άσκηση των εν λόγω αρμοδιοτήτων.

Με τις διατάξεις του άρθρου 14 της Οδηγίας 2018/851, καθώς και κατ' εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», καθορίζεται ο βαρυνόμενος με το κόστος διαχείρισης αποβλήτων, δηλαδή είτε ο αρχικός παραγωγός είτε ο κάτοχος αποβλήτων είτε ο διανομέας αυτών ή άλλος εμπλεκόμενος στη σχετική διαδικασία. Οι διατάξεις του ν. 4555/2018, και των σε εκτέλεσή του κανονιστικών πράξεων σχετικά με τον καθορισμό της τιμολογιακής πολιτικής των ΦΟΔΣΑ, ισχύουν και διέπουν την τιμολογιακή τους πολιτική σχετικά με το κόστος άσκησης των αρμοδιοτήτων αυτών, ενώ κατά το μέρος των αρμοδιοτήτων τους που ασκούνται μέσω συμπράξεων ή μέσω προγραμματικών

συμβάσεων ισχύουν, δεσμεύουν και εφαρμόζονται, αντίστοιχα, σε συνδυασμό με τα προβλεπόμενα στις αντίστοιχες συμβάσεις, προκειμένου να διασφαλίζεται η εκπλήρωση των οικονομικών υποχρεώσεων των φορέων διαχείρισης.

Οι διατάξεις των άρθρων 3 έως 16 του νομοσχεδίου εντάσσονται στο πλαίσιο της παρ. 2 του άρθρου 12 του ν. 1650/1986, όπως τροποποιήθηκε από τον ν. 3010/2002, όπου προβλεπόταν ότι αρμόδιοι φορείς για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων ήταν οι ΟΤΑ. Η διάταξη τροποποιήθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 30 παρ. 1 του ν. 3536/2007, κατά το οποίο η (προσωρινή) αποθήκευση, μεταφόρτωση, επεξεργασία, αξιοποίηση και διάθεση των στερεών αποβλήτων σε κάθε Περιφέρεια της χώρας διενεργείται με ευθύνη των ΦΟΔΣΑ.

Σχετικά με την προτεινόμενη αντικατάσταση του άρθρου 55 παρ. 2 του ν. 4819/2021 από το άρθρο 13 του νομοσχεδίου, λεκτέα τα εξής: Όπως κρίθηκε πρόσφατα κατά την ερμηνεία της παραπάνω διάταξης του άρθρου 55 παρ. 2 του ν. 4819/2021 από το Συμβούλιο της Επικρατείας, «(...) από τις διατάξεις: α) της Οδηγίας 2008/98/ΕΚ «για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών» (L 312), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2018/851 (L 150), και μεταφέρθηκε όπως ισχύει στην εσωτερική έννομη τάξη με τις διατάξεις των άρθρων 2-75 του ν. 4819/2021 και β) της Οδηγίας 1999/31/ΕΚ «Περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων» (L 182), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2018/850 (L 150), και μεταφέρθηκε όπως ισχύει στο εσωτερικό δίκαιο με την κ.υ.α. ΥΠΕΝ/ΔΔΑ/90439/1846/2021, καθώς και τις προϊσχύσασες αντίστοιχες οδηγίες και διατάξεις ενσωμάτωσής τους, προκύπτει ότι με το ενωσιακό και το εθνικό δίκαιο εισάγεται αυστηρό κανονιστικό πλαίσιο, το οποίο ρυθμίζει συνολικά το ζήτημα της διαχείρισης των αποβλήτων, κατά τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η προστασία του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας, και το οποίο προβλέπει ολοκληρωμένο σχεδιασμό, τόσο σε εθνικό επίπεδο με την κατάρτιση προδιαγραφών και γενικών προγραμμάτων, όσο και σε περιφερειακό επίπεδο με την εξειδίκευση των εθνικών στόχων και την επιλογή, σε συμφωνία προς τον υπερκείμενο σχεδιασμό, των κατάλληλων χώρων για την εγκατάσταση των μονάδων, οι οποίες εν συνεχεία χωροθετούνται και αδειοδοτούνται σύμφωνα με την κείμενη περιβαλλοντική νομοθεσία (βλ. ΣτΕ 963/2019, σκ. 11, πρβλ. ΣτΕ 4357/2011 7μ. σκ. 10). Εντός του κανονιστικού αυτού πλαισίου, η τήρηση των στόχων, των κατευθύνσεων και των προβλέψεων του εθνικού και περιφερειακού σχεδιασμού και των σχετικών προγραμμάτων για τη διαχείριση των αποβλήτων είναι, κατ' αρχήν, υποχρεωτική για όλες τις πράξεις και τις διαδικασίες διαχείρισης των αποβλήτων (βλ. ΣτΕ 963/2019, σκ. 11) (...) περαιτέρω, η διάταξη

του άρθρου 55 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4819/2021 προβλέπει τα εξής: "Για την αντιμετώπιση προβλημάτων που προκύπτουν στη διαχείριση των Αστικών Αποβλήτων (ΑΑ), τα οποία οφείλονται σε απρόβλεπτες καταστάσεις που προκαλούν ή ενδέχεται να προκαλέσουν κατάσταση έκτακτης ανάγκης με κίνδυνο την υποβάθμιση του περιβάλλοντος ή να απειλήσουν τη δημόσια υγεία και δεν επιδέχονται αναβολή, το αρμόδιο όργανο του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας δύναται, για λόγους δημοσίου συμφέροντος, να λάβει με απόφασή του οποιοδήποτε πρόσφορο μέτρο για την επίλυση του προβλήματος, περιλαμβανομένης και της μεταφοράς των ΑΑ σε μία ή περισσότερες νομίμως λειτουργούσες εγκαταστάσεις διαχείρισης αποβλήτων. Η ανωτέρω απόφαση δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και εκτελείται υποχρεωτικά από τους εμπλεκόμενους φορείς διαχείρισης ΑΑ, βαρυνόμενου του ωφελουμένου φορέα με το σύνολο της απαιτούμενης δαπάνης. Με απόφαση του αρμοδίου οργάνου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας δύναται να επιχορηγείται ο ωφελούμενος φορέας για το σύνολο ή μέρος της απαιτούμενης δαπάνης και η σχετική δαπάνη βαρύνει το Πράσινο Ταμείο. Η παρούσα περίπτωση εφαρμόζεται και στην περίπτωση άμεσης παύσης της λειτουργίας των χώρων ανεξέλεγκτης διάθεσης αποβλήτων (ΧΑΔΑ) που λειτουργούν σε διαχειριστικές ενότητες περιφερειών, στις οποίες δεν υπάρχει νόμιμος εν λειτουργία Χώρος Υγιεινομικής Ταφής (ΧΥΤ) προβλεπόμενος από το αντίστοιχο ΠΕΣΔΑ ή νόμιμος εν λειτουργία χώρος αποθήκευσης. Για την έκδοση της απόφασης λαμβάνονται υπόψη ιδίως η φέρουσα ικανότητα των εγκαταστάσεων παραλαβής των ΑΑ και το συνολικό κόστος διαχείρισης των ΑΑ. Τα ανωτέρω ισχύουν κατ' αντιστοιχία και για την περίπτωση κατά την οποία εν λειτουργία ΧΥΤ έχει κορεστεί ή παύσει τη λειτουργία του με απόφαση του αρμόδιου για τη διαχείρισή του οργάνου, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως". Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας δύναται να λάβει οποιοδήποτε πρόσφορο μέτρο, προκειμένου να αντιμετωπιστούν μη επιδεχόμενα αναβολής προβλήματα, που δημιουργούνται από την αδυναμία ή ανεπάρκεια διαχείρισης των απορριμμάτων και τα οποία οφείλονται σε απρόβλεπτες καταστάσεις που δημιουργούν ή ενδέχεται να δημιουργήσουν κατάσταση έκτακτης ανάγκης με κίνδυνο την υποβάθμιση του περιβάλλοντος ή να απειλήσουν τη δημόσια υγεία. Στα μέτρα αυτά περιλαμβάνεται και η μεταφορά των Αστικών Στερεών Αποβλήτων σε μία ή περισσότερες νομίμως λειτουργούσες εγκαταστάσεις διαχείρισης αποβλήτων. Η σχετική απόφαση του Υπουργού δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και εκτελείται υποχρεωτικά από τους εμπλεκόμενους φορείς για λόγους προστασίας του δημοσίου συμφέροντος (πρβλ. ΣτΕ 1999/2021, σκ. 5).

Ωστόσο, οι εν λόγω ρυθμίσεις και σχετικές διαδικασίες είναι όλως εξαιρετικές, διότι αποτελούν παρέκκλιση από τις προβλέψεις του εθνικού και περιφερειακού σχεδιασμού, και συνεπώς η έκδοση αποφάσεων για τη μεταφορά απορριμμάτων κατά ανωτέρω πρέπει να είναι ειδικώς αιτιολογημένη εν όψει των προϋποθέσεων που τίθενται στην ανωτέρω διάταξη. Περαιτέρω, κατά την έννοια του νόμου, η ισχύς των σχετικών αποφάσεων δεν επιτρέπεται να παρατείνεται επ' αορίστω άνευ ετέρου, άλλως υπό προϋποθέσεις είναι δυνατόν να γεννώνται ακόμη και ευθύνες για τα όργανα που είναι αρμόδια για την υλοποίηση του σχεδιασμού (...)» (ΣΤΕ 2285/2022, πρβλ. ΣΤΕ 296/2024).

Υπό το φως, των ανωτέρω κρίθηκε ότι ο αρμόδιος Υπουργός δύναται να λαμβάνει οποιοδήποτε πρόσφορο μέτρο, προκειμένου να αντιμετωπίζονται μη επιδεχόμενα αναβολής προβλήματα, που δημιουργούνται από την αδυναμία ή την ανεπάρκεια διαχείρισης των απορριμμάτων και τα οποία οφείλονται σε απρόβλεπτες καταστάσεις, υπό την προϋπόθεση ότι η σχετική απόφαση είναι επαρκώς αιτιολογημένη και η ισχύς της δεν παρατείνεται για αόριστο χρονικό διάστημα.

Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι οι προαναφερθείσες προϋποθέσεις πρέπει να τηρούνται και εν προκειμένω, κατά την εφαρμογή της υπό ψήφιση διάταξης.

Εξ άλλου, θα ήταν σκόπιμο, ενδεχομένως, να προβλέπεται η προηγούμενη έκδοση πράξης από την Επιτροπή Συντονισμού και Καθοδήγησης Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων του άρθρου 166 του ν. 4951/2022, η οποία είναι αρμόδια για τον συντονισμό των υπηρεσιών και την εξειδίκευση και εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων και των Περιφερειακών Σχεδίων Διαχείρισης Αποβλήτων (Π.Ε.Σ.Δ.Α.), με σκοπό την αποτελεσματική εφαρμογή της πολιτικής διαχείρισης των στερεών αποβλήτων σε συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη διασφάλιση της συγχρηματοδότησης των έργων και δράσεων του Ε.Σ.Δ.Α. και των Π.Ε.Σ.Δ.Α.

5. Επί του άρθρου 26

Με το προτεινόμενο άρθρο προστίθεται άρθρο 96Α στον ν. 4951/2022, ως εξής: «Άρθρο 96Α Πλαίσιο εγκατάστασης Πιλοτικών Πλωτών Φωτοβολταϊκών Σταθμών σε λιμνοδεξαμενές, τεχνητές λίμνες και τεχνητά υδάτινα σώματα 1. Με την επιφύλαξη της παρ. 2 επιτρέπεται η αδειοδότηση και εγκατάσταση Πιλοτικών Πλωτών Φωτοβολταϊκών Σταθμών με ισχύ έως οχτώ (8) μεγαβάτ (MW) έκαστος και συνολικής ισχύος μέχρι ογδόντα (80) μεγαβάτ (MW), που υλοποιούνται σε λιμνοδεξαμενές ή τεχνητές λίμνες που δεν εντάσσονται στο Δίκτυο NATURA 2000 και δεν χρησιμοποιούνται για ανά-

γκες ύδρευσης καταναλωτών με πόσιμο νερό ή σε ταμειευτήρες ή σε τεχνητά υδάτινα σώματα που έχουν δημιουργηθεί σε μη ενεργές εξορυκτικές εκμεταλλεύσεις ή τμήμα αυτών που χρησιμοποιούνταν για ηλεκτροπαραγωγή, συμπεριλαμβανομένων μεταλλείων, ορυχείων και λατομείων».

Οι ρυθμίσεις προτείνονται στο πλαίσιο της ενίσχυσης και προώθησης των έργων Α.Π.Ε.

Στο πλαίσιο της προστασίας του περιβάλλοντος είναι προφανής η συμβολή των Α.Π.Ε., τις οποίες ο νομοθέτης μεταχειρίζεται ως ουσιώδες μέσο για τον περιορισμό των κλιματικών αλλαγών και την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού της χώρας, δοθέντος ότι αποτελούν βασικό μέσο για την προστασία του περιβάλλοντος και εξυπηρετούν, γενικότερα, το δημόσιο συμφέρον (βλ. ΣτΕ 571/2010, 303/2017 επταμ., 1421/2013 Ολ κ.ά.). Συγκεκριμένα, οι Α.Π.Ε. συνιστούν «πηγές ενέργειας φιλικές προς το περιβάλλον και βασική συνιστώσα της αειφόρου ανάπτυξης, η δε ανάπτυξή τους αποτελεί βασική προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος και την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού» (ΣτΕ 2741/2014. Για το πλαίσιο της μείωσης των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, βλ. ιδίως Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας στον ν. 4936/2022, σελ. 2-9, και Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας στον ν. 4685/2020, σελ. 18-21. Για τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά την προαγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε., βλ. ιδίως Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας στον ν. 4951/2022, σελ. 2-5).

Η χρήση μεθόδων εκμετάλλευσης Α.Π.Ε. εναρμονίζεται προς τη συνταγματική επιταγή για την προστασία του περιβάλλοντος, εφόσον μπορεί να υποκαταστήσει άλλους, επιβλαβείς από την άποψη αυτή, τρόπους παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Μπορεί να έχει, ωστόσο, άμεση επίδραση στο φυσικό περιβάλλον και να αποτελέσει, επίσης, κίνδυνο σοβαρής αλλοίωσης ή ακόμη και ανεπανόρθωτης καταστροφής του, εάν δεν γίνεται με πλήρη επιστημονική μελέτη όλων των επιπτώσεων της στο περιβάλλον, οπότε και μόνο είναι σύμφωνη με την αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης (ΣτΕ 863/2008, 3289/2004). Όπως, άλλωστε, έχει παγίως κριθεί, οι επιτρεπόμενες από το Σύνταγμα και τον νόμο επεμβάσεις σε δάση ή σε δασικές εκτάσεις πρέπει να διενεργούνται με τη μεγαλύτερη δυνατή φειδώ και αφού έχει κριθεί αιτιολογημένα ότι η ικανοποίηση των συγκεκριμένων αναγκών που επιδιώκεται με την επέμβαση, υπερτερεί της ανάγκης διαφύλαξης της δασικής βλάστησης, και δεν υφίσταται τρόπος ικανοποίησης των αναγκών, χωρίς αλλοίωση της μορφής εκτάσεων με δασικό χαρακτήρα (ΣτΕ 1508/2008). Στα ευπαθή οικοσυστήματα, εξ άλλου, στα οποία περιλαμβάνονται οι μικρές νήσοι, μόνο ήπια τεχνικά έργα και αντίστοιχες παρεμβάσεις μπορούν να χαρακτη-

ρισθούν βιώσιμες και επιτρεπτές, αυτό, δε, ισχύει και για τα ενεργειακά έργα (ΣΤΕ [ΟΛ]2939/2000) (βλ., αναλυτικά, Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας στον ν. 3851/2010, σελ. 3-6).

Η χωροθέτηση έργων Α.Π.Ε. διέπεται κατά κύριο λόγο από το σχετικό Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΦΕΚ Α΄ 2464/3/12/2018), το οποίο καθορίζει βασικές κατευθύνσεις και γενικούς κανόνες για τη χωροθέτηση έργων Α.Π.Ε. στο σύνολο του εθνικού χώρου, ορίζοντας περιοχές όπου αποκλείεται εν όλω ή εν μέρει η χωροθέτηση, και άλλες, εν δυνάμει κατάλληλες προς τούτο, όπως και ειδικότερες προϋποθέσεις, ανάλογα με τη φυσιογνωμία, τη φέρουσα ικανότητα και το περιβάλλον των περιοχών εγκατάστασης. Το ως άνω πλαίσιο τελεί υπό αναθεώρηση (σχετικά, βλ. αποστολή αιτιολογημένης γνώμης στις 15.02.2023 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην Ελλάδα [IN-FR(2014)4073], λόγω μη συμμόρφωσής της με την οδηγία για τους οικοτόπους (92/43/ΕΟΚ) κατά τον σχεδιασμό έργων αιολικών πάρκων βάσει του ως άνω χωροταξικού πλαισίου, το οποίο εγκρίθηκε άνευ διενέργειας δέουσας εκτίμησης των επιπτώσεων από σχέδια και έργα σε τόπους Natura 2000).

Σχετικά παρατηρούνται τα εξής:

Η ρύθμιση της υπουργικής απόφασης ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/17185/1069/21.2.2022 (ΦΕΚ Β΄ 841), για την τροποποίηση και κωδικοποίηση της υπό στοιχεία ΔΙΠΑ/οικ.37674/27-7-2016 υπουργικής απόφασης, προέβλεψε το πρώτον ως είδος έργου την ηλεκτροπαραγωγή από πλωτούς φωτοβολταϊκούς σταθμούς σε λιμνοδεξαμενές ή τεχνητά υδάτινα σώματα που έχουν δημιουργηθεί σε εξαντλημένες εξορυκτικές εκμεταλλεύσεις (με α/α 2.β της Ομάδας 10 [Α.Π.Ε.], Παράρτημα Χ), την οποία και κατέταξε, ανεξαρτήτως ισχύος, στην υποκατηγορία Α1. Κατά τη σχετική νομολογία, το άρθρο 17 του Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΦΕΚ Β΄ 2464/2008), «προβλέπει ως ζώνες αποκλεισμού χωροθέτησης των εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης της ηλιακής ενέργειας, μεταξύ άλλων, τις περιοχές απολύτου προστασίας της φύσης και του τοπίου, τα κηρυγμένα μνημεία της φύσης και τους οικοτόπους προτεραιότητας περιοχών Natura (...). Σε κάθε περίπτωση, από απόψεως περιβαλλοντικής προστασίας, σημειώνεται ότι οι πλωτοί φωτοβολταϊκοί σταθμοί κατατάσσονται (...) στην υποκατηγορία Α1 ανεξαρτήτως ισχύος, επομένως η αδειοδότησή τους προϋποθέτει την προηγούμενη εκτίμηση των περιβαλλοντικών τους επιπτώσεων, με το μεγαλύτερο εύρος και τις αυστηρότερες απαιτήσεις που θεσπίζονται για τα έργα της εν λόγω υψηλότερης υποκατηγορίας» (ΣΤΕ 1885/2023).

Με το άρθρο 110 του ν. 4964/2022 θεσπίσθηκαν ειδικότερες ρυθμίσεις για πλωτούς φωτοβολταϊκούς σταθμούς (τροποποίηση της παρ. 2 άρθρου 12

του ν. 4685/2020), σύμφωνα με τις οποίες «[γ]ια τους εν ισχύ πλωτούς φωτοβολταϊκούς σταθμούς σε λιμνοδεξαμενές ή τεχνητά υδάτινα σώματα που έχουν δημιουργηθεί σε εξαντλημένες εξορυκτικές εκμεταλλεύσεις, για τους οποίους οι άδειες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας ή Βεβαιώσεις Παραγωγού έχουν εκδοθεί πριν την έναρξη ισχύος της υπό στοιχεία ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/17185/1069/2022 απόφασης του Υφυπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Β' 841), οι προθεσμίες της περ. α) [για την κατάθεση αίτησης χορήγησης Α.Ε.Π.Ο. και την υποβολή αίτησης χορήγησης Οριστικής Προσφοράς Σύμβασης] εκκινούν τρεις (3) μήνες από την έκδοση της ανωτέρω απόφασης».

Με νεώτερη τροποποίηση της υπό στοιχεία ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/17185/1069/2022 υπουργικής απόφασης (ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/53510/3616 (ΦΕΚ Β' 3327/19.05.2023)), στον πίνακα της 10ης Ομάδας (Παράρτημα Χ) προστέθηκε η ηλεκτροπαραγωγή από πλωτούς φωτοβολταϊκούς σταθμούς σε τεχνητές λίμνες (με α/α 2.γ) και τέθηκαν παρατηρήσεις όσον αφορά τη μέγιστη επιτρεπόμενη κάλυψη και έργα Α.Π.Ε. σε όμορες ή παρακείμενες θέσεις.

Διά του παρόντος οι Πιλοτικοί Πλωτοί Φωτοβολταϊκοί Σταθμοί σε λιμνοδεξαμενές, τεχνητές λίμνες και τεχνητά υδάτινα σώματα κατατάσσονται στην πρώτη κατηγορία (Α) του άρ. 1 του ν. 4014/2011, η οποία περιλαμβάνει έργα και δραστηριότητες τα οποία ενδέχεται να προκαλέσουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και για τα οποία απαιτείται η διεξαγωγή Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ), προκειμένου να επιβάλλονται ειδικοί όροι και περιορισμοί για την προστασία του περιβάλλοντος σχετικά. Ειδικότερα, τα εν λόγω έργα και δραστηριότητες κατατάσσονται στην υποκατηγορία Α1, μεταξύ αυτών που ενδέχεται να προκαλέσουν πολύ σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

Η ανάπτυξη των πλωτών φωτοβολταϊκών σε φυσικά και τεχνητά ενδοχωρικά υδατικά συστήματα τελεί υπό την παράλληλη εφαρμογή επιμέρους καθεστώτων προστασίας, όπως είναι η βιώσιμη διαχείριση των εσωτερικών υδάτων, ως πόρων οι οποίοι αποτελούν ουσιώδες στοιχείο του φυσικού περιβάλλοντος (βλ. ΣτΕ 2179/2006, 1055/2012). Σχετική είναι η Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23.10.2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων, η οποία έχει μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο με τον ν. 3199/2003 περί προστασίας και διαχείρισης των υδάτων. Η εν λόγω Οδηγία διέπει την προστασία των εσωτερικών επιφανειακών, μεταβατικών, παράκτιων και υπόγειων υδάτων, περιλαμβανομένων των τεχνητών και ιδιαίτε- ρως τροποποιημένων υδατικών συστημάτων. Προς τον σκοπό αυτόν, θεσπίζει την υποχρέωση σύνταξης και αναθεώρησης σχεδίων διαχείρισης των λε-

κανών απορροής ποταμών. Επίσης, εφαρμόζεται η Οδηγία 2007/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2007, για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας, η οποία θεσπίζει υποχρέωση αξιολόγησης και διαχείρισης των κινδύνων πλημμύρας, με στόχο τη μείωση των σχετικών αρνητικών συνεπειών στην ανθρώπινη υγεία, το περιβάλλον, την πολιτιστική κληρονομιά και τις οικονομικές δραστηριότητες. Προς τον σκοπό αυτόν καθιερώνει την υποχρέωση σύνταξης και επικαιροποίησης σχεδίων διαχείρισης κινδύνων πλημμύρας. Η αναθεώρηση των εθνικών σχεδίων διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών, σύμφωνα με την Οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα (2000/60/ΕΚ), ολοκληρώθηκε μόλις πρόσφατα, με τη δημοσίευση των εγκριτικών πράξεων της 2ης Αναθεώρησης των Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών των 14 υδατικών διαμερισμάτων της χώρας, μετά των σχετικών Στρατηγικών Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Η αναθεώρηση των σχεδίων διαχείρισης των κινδύνων πλημμύρας, σύμφωνα με την Οδηγία για τις πλημμύρες (2007/60/ΕΚ), που στοχεύουν, αντίστοιχα, στη διασφάλιση της καλής κατάστασης των υδατικών μας συστημάτων και στην αντιμετώπιση σεναρίων πλημμύρας, βρίσκεται σε στάδιο διαβούλευσης (βλ. σχετ. παραπομπή της χώρας στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για παράβαση των σχετικών Οδηγιών (υπόθ. C-359/24), μετά από προσφυγή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής [INFR(2022)2191]).

Υπό το φως των ανωτέρω, οι εν λόγω επεμβάσεις δύνανται να επέλθουν σε υδατικά συστήματα σύμφωνα με τα μέτρα που προβλέπονται στα οικεία σχέδια διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών και αφορούν τη διατήρηση καλής οικολογικής και χημικής κατάστασης ή καλού οικολογικού δυναμικού, και αφού ολοκληρωθεί η αναθεώρηση των σχεδίων περί διαχείρισης πιθανών πλημμυρών.

Ακόμη, υπό το φως της άμεσης επίδρασης ορισμένων έργων στο φυσικό περιβάλλον, την εμπεριστατωμένη αξιολόγηση των ρυθμίσεων θα εξυπηρετούσε η παροχή διευκρινίσεων όσον αφορά την έννοια και τις τυχόν περαιτέρω έννομες συνέπειες του χαρακτηρισμού των έργων ως πιλοτικών, την εκτίμηση της ανώτατης επιτρεπόμενης συνολικής ισχύος και τη διαθεσιμότητα υδάτινων εκτάσεων, βάσει επιστημονικών και τεχνικών δεδομένων.

Εξ άλλου, μολονότι η εγκατάσταση πλωτών φωτοβολταϊκών σταθμών σε υδατικά συστήματα δεν συνεπάγεται την αξιοποίηση καθαυτού του ύδατος, όπως γίνεται, επί παραδείγματι, από τις εγκαταστάσεις παραγωγής υδροηλεκτρικής ενέργειας, δεν αποκλείεται να ανακύψει ανάγκη εξέτασης της εφαρμογής του άρθρου 4.7 της Οδηγίας για τα ύδατα, που επιτρέπει παρέκκλιση από την εκπλήρωση των οριζόμενων περιβαλλοντικών στόχων, εφό-

σον πρόκειται είτε για προγραμματιζόμενα έργα που επιφέρουν τροποποιήσεις στα φυσικά χαρακτηριστικά επιφανειακών υδατικών συστημάτων, με αποτέλεσμα την αδυναμία επίτευξης καλής οικολογικής κατάστασης ή, κατά περίπτωση, καλού οικολογικού δυναμικού, ή της πρόληψης της υποβάθμισης της κατάστασης ενός επιφανειακού υδατικού συστήματος, είτε για προγραμματιζόμενες νέες ανθρώπινες δραστηριότητες βιώσιμης ανάπτυξης εξαιτίας των οποίων καθίσταται αδύνατη η πρόληψη της υποβάθμισης ενός επιφανειακού υδατικού συστήματος από υψηλή σε καλή κατάσταση. Η δυνατότητα παρέκκλισης τελεί αυστηρά υπό τέσσερις προϋποθέσεις: α) λήψη όλων των πρακτικώς εφικτών μέτρων για τον μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων στην κατάσταση του υδατικού συστήματος, β) παράθεση της αιτιολογίας των τροποποιήσεων ή των μεταβολών στο οικείο σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού, γ) συνδρομή λόγων επιτακτικού δημόσιου συμφέροντος, και δ) αδυναμία επίτευξης των εξυπηρετούμενων στόχων με άλλα μέσα καλύτερης περιβαλλοντικής επιλογής εξαιτίας τεχνικών ή οικονομικών λόγων.

Περαιτέρω, η εγκατάσταση αυτών των έργων ορίζεται ότι επιτρέπεται σε λιμνοδεξαμενές και τεχνητές λίμνες που δεν εντάσσονται στο Δίκτυο Natura 2000.

Σχετικά σημειώνεται ότι η διαδικασία του άρθρου 6 της Οδηγίας περί εκτίμησης και αδειοδότησης για την κατά περίπτωση αξιολόγηση σχεδίων ή έργων που θα μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις σε έναν ή περισσότερους τόπους Natura 2000, εφαρμόζεται όχι μόνο στα σχέδια ή τα έργα εντός τόπου Natura 2000, αλλά και σε σχέδια που πραγματοποιούνται εκτός αυτού, εφόσον δύνανται να έχουν επιπτώσεις στον εν λόγω τόπο. Υποχρέωση των αρμόδιων εθνικών αρχών κατά τη σχετική διαδικασία αδειοδότησης των σχεδίων ή έργων είναι να εξασφαλίσουν τη διενέργεια δέουσας εκτίμησης όσον αφορά τις σημαντικές επιπτώσεις που προκύπτουν εξ αυτών (βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής «Εκτίμηση σχεδίων και έργων σε σχέση με τόπους Natura 2000, 28.9.2021 C(2021) 6913 final, και Ανακοίνωση της Επιτροπής «Υποδομές μεταφοράς ενέργειας και νομοθεσία της ΕΕ για το φυσικό περιβάλλον», 2018/C 213/02). Κατά τα ανωτέρω, τα συμπεράσματα της δέουσας εκτίμησης πρέπει να αποτελούν μέρος της διαδικασίας χορήγησης άδειας ή οποιασδήποτε άλλης απόφασης λαμβάνεται σχετικά με το συγκεκριμένο σχέδιο ή έργο.

Εξ άλλου, ανεξαρτήτως της ένταξής τους στο δίκτυο Natura 2000, υφίστανται κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών σύμφωνα με τον ν. 1650/1986 (άρ. 18 και 19), ειδικότερα, περιοχές προστασίας της βιοποικιλότητας, εθνικά πάρκα, καταφύγια άγριας ζωής και προστατευόμενα τοπία και

προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί. Σχετικά παρατηρείται ότι στις ως άνω προστατευόμενες περιοχές ορίζονται με προεδρικό διάταγμα μία ή περισσότερες ζώνες προστασίας και διαχείρισης από τις εξής: ζώνη απόλυτης προστασίας της φύσης, ζώνη προστασίας της φύσης, ζώνη διαχείρισης οικοτόπων και ειδών, και ζώνη βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρ. 14γ του π.δ. 59/2018, η ειδική χρήση «Εγκαταστάσεις Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και εγκαταστάσεις ΑΠΕ με αποθήκευση» επιτρέπεται στις ζώνες διατήρησης οικοτόπων και ειδών βάσει της ειδικής περιβαλλοντικής μελέτης της παρ. 2 του άρθρου 21 του ν. 1650/1986, που αποτελεί την επιστημονική μελέτη τεκμηρίωσης του π.δ. της προστατευόμενης περιοχής και του σχεδίου διαχείρισής της. Αυτονόητο είναι ότι ειδικότερες ρυθμίσεις θα ισχύσουν και σε συνδυασμό με το αναθεωρημένο Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο για τις Α.Π.Ε., που τελεί υπό ολοκλήρωση, και με τα οικεία Περιφερειακά Χωροταξικά πλαίσια, ιδίως αν αναθεωρηθούν συναφώς.

6. Επί του άρθρου 27

Με το άρθρο τροποποιείται η παρ. 2 άρθρου 12 του ν. 4685/2020, με την προσθήκη διάταξης η οποία προβλέπει ότι: «Για πλωτούς φωτοβολταϊκούς σταθμούς που εντάσσονται σε λιμνοδεξαμενές ή τεχνητές λίμνες που δεν εντάσσονται στο Δίκτυο NATURA 2000 και δεν χρησιμοποιούνται για ανάγκες ύδρευσης καταναλωτών με πόσιμο νερό ή σε ταμειωτήρες ή σε τεχνητά υδάτινα σώματα που έχουν δημιουργηθεί σε εξαντλημένες εξορυκτικές εκμεταλλεύσεις, οι προθεσμίες της περ. α) παρατείνονται κατά δώδεκα (12) μήνες, με την επιφύλαξη του άρθρου 96Α του ν. 4951/2022 (Α' 129)». Η περ. α) αφορά την παύση ισχύος της Βεβαίωσης Παραγωγού Ηλεκτρικής Ενέργειας από ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ και της Βεβαίωσης Ειδικών Έργων, η οποία γίνεται αυτοδίκαια για φωτοβολταϊκούς, χερσαίους αιολικούς σταθμούς και υβριδικούς σταθμούς Α.Π.Ε., εάν: «(αα) εντός έξι (6) μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της Βεβαίωσης, ο κάτοχος της Βεβαίωσης, εφόσον υποχρεούται σε διαδικασία Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων, δεν έχει καταθέσει αίτηση για χορήγηση Απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (Α.Ε.Π.Ο.) (...) Για τους σταθμούς που έχουν υποχρέωση εκπόνησης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης η εν λόγω προθεσμία παρατείνεται κατά δώδεκα (12) μήνες. (ββ) εντός τριάντα έξι (36) μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της Βεβαίωσης δεν έχει υποβληθεί αίτηση στον Διαχειριστή για χορήγηση Οριστικής Προσφοράς Σύνδεσης».

Το άρθρο 96Α, υπό την επιφύλαξη του οποίου εισάγεται η ως άνω προθεσμία, εισάγεται με το άρθρο 26 του νομοσχεδίου στον ν. 4951/2020. Στην

παρ. του 4 προβλέπει την υποβολή, έως την 31η Δεκεμβρίου 2024, αιτήματος εκδήλωσης ενδιαφέροντος προς τη Διεύθυνση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Α.Π.Ε.) και Εναλλακτικών Καυσίμων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας για όσους ενδιαφέρονται να λάβουν άδεια λειτουργίας και εγκατάστασης πλωτών φωτοβολταϊκών σταθμών σε λιμνοδεξαμενές, τεχνητές λίμνες και τεχνητά υδάτινα σώματα. Η αίτηση περιλαμβάνει: α) τη Βεβαίωση ή τη Βεβαίωση Ειδικών έργων που αφορά στο έργο το οποίο οι ενδιαφερόμενοι θέλουν να αναπτύξουν, και β) αίτημα για έκδοση Απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων στην αρμόδια υπηρεσία. Η Διεύθυνση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Εναλλακτικών Καυσίμων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας εκδίδει Βεβαιώσεις Κατοχύρωσης Ενδιαφέροντος, και οι κάτοχοι της Βεβαίωσης Κατοχύρωσης Ενδιαφέροντος υποχρεούνται εντός ενός (1) μηνός από την έκδοση της Α.Ε.Π.Ο. να αιτηθούν τη χορήγηση Οριστικής Προσφοράς Σύνδεσης από τον αρμόδιο Διαχειριστή. Από την ημερομηνία έκδοσης της Βεβαίωσης Κατοχύρωσης Ενδιαφέροντος αναστέλλονται, για τους κατόχους της, οι προθεσμίες του άρθρου 12 του ν. 4685/2020 και του άρθρου 31 του παρόντος. Σε περίπτωση ακύρωσης των Βεβαιώσεων Κατοχύρωσης Ενδιαφέροντος σύμφωνα με την παρ. 12 του παρόντος, οι προθεσμίες του άρθρου 12 του ν. 4685/2020 και του άρθρου 31 του παρόντος συνεχίζουν να ισχύουν για τους κατόχους των σταθμών (βλ. παρ. 7 και 8 του εισαγόμενου ως άνω άρθρου 96Α).

Για λόγους εφαρμογής των διατάξεων, θα ήταν χρήσιμο να διευκρινισθεί η εφαρμογή των ως άνω προθεσμιών. Ειδικότερα, δοθέντος ότι οι ενδιαφερόμενοι περιλαμβάνουν στην αίτηση εκδήλωσης ενδιαφέροντός τους προς τη Διεύθυνση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Α.Π.Ε.) και Εναλλακτικών Καυσίμων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, αίτημα για την έκδοση Απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων προς την αρμόδια υπηρεσία (παρ. 8 του εισαγόμενου ως άνω άρθρου 96Α), ερωτάται πώς υπολογίζεται η προθεσμία της υποπερ. αα) της περ. α) της παρ. 2 άρθρου 12 του ν. 4685/2020, η οποία κάνει λόγο για προθεσμία κατάθεσης αιτήματος για χορήγηση Απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων εντός έξι (6) μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της Βεβαίωσης Παραγωγού Ηλεκτρικής Ενέργειας από ΑΠΕ ή της Βεβαίωσης Ειδικών έργων. Ομοίως, όσον αφορά την προθεσμία της υποπερ. ββ) της περ. α) του άρθρου 12 του ν. 4685/2020 των τριάντα έξι (36) μηνών για την υποβολή αιτήματος προς τον Διαχειριστή για χορήγηση Οριστικής Προσφοράς Σύνδεσης, από τους ενδιαφερομένους, οι οποίοι υποχρεούνται, κατά την παρ. 8 του εισαγόμενου ως άνω άρθρου 96Α, να αιτηθούν τη χορήγηση Οριστικής Προσφοράς Σύνδεσης από τον αρμόδιο Διαχειριστή εντός ενός (1) μηνός από την έκδοση της Α.Ε.Π.Ο. Ομοίως, ό-

σον αφορά την αναστολή των προθεσμιών του άρθρου 12 του ν. 4685/2020 από την ημερομηνία έκδοσης της Βεβαίωσης Κατοχύρωσης Ενδιαφέροντος από τη Διεύθυνση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Α.Π.Ε.) και Εναλλακτικών Καυσίμων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, μετά από την υποβολή αιτήματος εκδήλωσης ενδιαφέροντος (παρ. 5 και 7 του εισαγόμενου ως άνω άρθρου 96Α).

7. Επί του άρθρου 30

Το άρθρο προβλέπει την εγκατάσταση στο νησί του Πόρου σταθμών παραγωγής Α.Π.Ε. ή σταθμών παραγωγής Α.Π.Ε. με ενσωματωμένη αποθήκευση ηλεκτρικής ενέργειας, που συνδέονται στο Διασυνδεδεμένο Σύστημα, α-κόμη και πέραν των ορίων απορρόφησης εγκατεστημένης ισχύος από σταθμούς Α.Π.Ε. του κορεσμένου ηλεκτρικού δικτύου, προκειμένου να επιτευχθεί η ενεργειακή αυτονομία του νησιού, στο πλαίσιο της υλοποίησης του Στρατηγικού Πλαισίου Πρωτοβουλίας για τα ελληνικά νησιά «GR-eco islands» του άρθρου 21 του ν. 4936/2022, και μέχρι το όριο εγκατεστημένος ισχύος που καθορίζεται αποκλειστικά για το εν λόγω έργο στο πλαίσιο των «GR-eco islands», και σε κάθε περίπτωση εγκατεστημένης ισχύος μέχρι επτά μεγαβάτ (7 MW), με τη λήψη Οριστικής Προσφοράς Σύνδεσης από τον αρμόδιο Διαχειριστή, κατ' απόλυτη προτεραιότητα και κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης.

Αυτονόητο είναι ότι η εγκατάσταση σταθμών παραγωγής Α.Π.Ε. πέραν των ορίων απορρόφησης εγκατεστημένης ισχύος από σταθμούς Α.Π.Ε. του κορεσμένου ηλεκτρικού δικτύου πρέπει να εναρμονίζεται με τις γενικότερες χωροταξικές απαιτήσεις όσον αφορά τη διείσδυση ενέργειας από σταθμούς Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας από Α.Π.Ε. και την προστασία του περιβάλλοντος.

8. Επί του άρθρου 35

Με το άρθρο προστίθεται παρ. 6Α στο άρθρο 4 του ν. 4951/2022, ως εξής: «6Α. Στις περιπτώσεις γηπέδων κειμένων εκτός σχεδίου πόλεως, για την έγκριση δόμησης και την άδεια δόμησης υποσταθμών οποιουδήποτε επιπέδου τάσης που απαιτούνται για τη σύνδεση σταθμών ηλεκτροπαραγωγής ή για την ανάπτυξη του Συστήματος Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας ή του Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας και κτιριακών εγκαταστάσεων των υποσταθμών αυτών, δεν απαιτείται η ύπαρξη "προσώπου γηπέδου", όπως αυτό ορίζεται κάθε φορά από ειδικές ή γενικές διατάξεις της πολεοδομικής νομοθεσίας.»

Εν προκειμένω, θα ήταν χρήσιμο, για λόγους εφαρμογής της διάταξης, ε-

φόσον τα εν λόγω γήπεδα στερούνται κοινών ορίων σε οδό, να διευκρινισθεί το πλαίσιο διάνοιξης οδού που θα εξυπηρετήσει την εκτέλεση των έργων δόμησης των υποσταθμών και την προσπέλαση του γηπέδου στο μέλλον.

9. Επί του άρθρου 40

Με το παρόν προστίθεται άρθρο 11Γ στον ν. 4685/2020. Στην πρώτη του παράγραφο ορίζεται ότι: «1. Φωτοβολταϊκοί σταθμοί που είτε έχουν τεθεί σε λειτουργία μετά την 4η Ιουλίου 2019 και έως την 31η Οκτωβρίου 2024, είτε νέοι σταθμοί που έχουν λάβει Οριστική Προσφορά Σύνδεσης έως την 31η Οκτωβρίου 2024, και οι οποίοι συνάπτουν Σύμβαση Πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας ή Σύμβαση λειτουργικής ενίσχυσης Διαφορικής Προσαύξησης ή Σύμβαση λειτουργικής ενίσχυσης Σταθερής Τιμής, δύνανται να μετατραπούν, εφόσον αυτό είναι τεχνικά δυνατό, σε σταθμούς της παρ. 11Α του άρθρου 10, κατόπιν υποβολής μέχρι την 30ή Απριλίου 2025, αιτήματος προς τον Φορέα Αδειοδότησης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Συμπαράγωγής Ηλεκτρισμού - Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης, τον αρμόδιο Διαχειριστή και τους λοιπούς αρμόδιους φορείς και υπηρεσίες (...)».

Σχετικά σημειώνεται ότι, για λόγους εφαρμογής της διάταξης, θα ήταν χρήσιμο να διευκρινισθεί η έννοια του «νέου σταθμού» και να παρασχεθούν διευκρινίσεις ως προς την επιλογή του συγκεκριμένου χρονικού κριτηρίου για τη δυνατότητα μετατροπής.

10. Επί του άρθρου 41

Με την προτεινόμενη διάταξη προστίθεται άρθρο 11Δ στον ν. 4685/2020, κατά τις δύο πρώτες παραγράφους του οποίου: «1. Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας με την απόφαση της παρ. 8 καθορίζει τη σειρά προτεραιότητας εξέτασης των αιτημάτων για χορήγηση Οριστικών Προσφορών Σύνδεσης για την εγκατάσταση μεμονωμένων σταθμών αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας με την εφαρμογή των κριτηρίων και τις διαδικασίες που περιγράφονται στην απόφαση της παρ. 2. 2. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, η οποία εκδίδεται έως τις 31 Δεκεμβρίου 2024, ορίζονται: α) οι δικαιούχοι υποβολής αίτησης, καθώς και η διαδικασία, τα δικαιολογητικά και στοιχεία που υποβάλουν οι ενδιαφερόμενοι για τη λήψη Οριστικής Προσφοράς Σύνδεσης για την εγκατάσταση μεμονωμένου σταθμού αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας, σύμφωνα με το παρόν, β) η συνολική εγκατεστημένη ισχύς των μεμονωμένων σταθμών αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας που λαμβάνουν Οριστική Προσφορά Σύνδεσης, σύμφωνα με το παρόν, γ) τα επιθυμητά τεχνικά χαρακτηριστικά των σταθμών αποθήκευσης,

δ) τα κριτήρια αντισυγκέντρωσης, καθώς και τα κριτήρια επιλογής με βάση τη γεωγραφική θέση των έργων, τη σύνδεση στο Ελληνικό Σύστημα Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (Ε.Σ.Μ.Η.Ε.) ή στο Ελληνικό Δίκτυο Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (Ε.Δ.Δ.Η.Ε.), καθώς και το ειδικότερο σημείο σύνδεσής τους, τον χρόνο ενεργοποίησής τους και τυχόν επιπρόσθετα κριτήρια επιλογής, ε) οι κυρώσεις που εφαρμόζονται, αν δεν τηρούνται το παρόν και η σχετική απόφαση από τον κάτοχο των σταθμών αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας, στ) τα κριτήρια αξιολόγησης για τη διαμόρφωση της σειράς προτεραιότητας για τη χορήγηση Οριστικής Προσφοράς Σύνδεσης ζ) κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή του παρόντος».

Κατά την παρ. 8 του άρθρου, «[μ]ε απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, η οποία εκδίδεται εντός δύο (2) μηνών από την έναρξη ισχύος της απόφασης της παρ. 2, ορίζεται η σειρά επιλογής των μεμονωμένων σταθμών αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας που λαμβάνουν Οριστική Προσφορά Σύνδεσης, βάσει των κριτηρίων της απόφασης της παρ. 2. Τα έργα της περίπτωσης αυτής δεν λαμβάνουν λειτουργική ενίσχυση για την ηλεκτρική ενέργεια που παράγουν».

Σχετικά παρατηρείται ότι στην απόφαση της παρ. 8 του άρθρου γίνεται λόγος για σειρά επιλογής των μεμονωμένων σταθμών αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας που λαμβάνουν Οριστική Προσφορά Σύνδεσης, ενώ στην παρ. 1 η αντίστοιχη παραπομπή αναφέρεται σε απόφαση που καθορίζει τη σειρά προτεραιότητας εξέτασης των αιτημάτων για χορήγηση Οριστικών Προσφορών Σύνδεσης. Επίσης, θα ήταν χρήσιμο να περιγράφονται σαφέστερα στην παρ. 2 του άρθρου τα κριτήρια βάσει των οποίων θα γίνει η επιλογή των μεμονωμένων σταθμών αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας που θα λάβουν Οριστική Προσφορά Σύνδεσης δυνάμει της παρ. 8 του άρθρου, δοθέντος ότι από την εκπλήρωσή τους εξαρτάται η επιλογή των δικαιούχων, κατά συγκριτική υπεροχή τους έναντι των μη επιλεγόμενων, σύμφωνα με τις αρχές της αντικειμενικότητας, της ισότητας και της αμεροληψίας.

Ακόμη, στην παρ. 1 πρέπει να αντικατασταθεί το οριστικό άρθρο «τις (διαδικασίας)» από τον ορθό τύπο του, «της».

11. Επί του άρθρου 42

Το παρόν εντάσσεται στο Κεφάλαιο Γ΄ του Μέρους Γ΄ του νομοσχεδίου, το οποίο στοχεύει στην επιτάχυνση των διαδικασιών αδειοδότησης έργων Α.Π.Ε.

Σύμφωνα με το Προοίμιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2023/2413, «[η] περαιτέρω απλούστευση και συντόμευση των διοικητικών διαδικασιών αδειοδότησης για σταθμούς παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των

σταθμών παραγωγής ενέργειας που συνδυάζουν διαφορετικές πηγές ανανεώσιμης ενέργειας, αντλίες θερμότητας (...) με συντονισμένο και εναρμονισμένο τρόπο, είναι αναγκαία προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η Ένωση θα επιτύχει τους φιλόδοξους στόχους της για το κλίμα και την ενέργεια για το 2030 και τον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη την αρχή του «μη βλάπτειν» της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και με την επιφύλαξη της εσωτερικής κατανομής αρμοδιοτήτων εντός των κρατών μελών» (σκέψη 22). «Η θέσπιση συντομότερων και σαφών προθεσμιών για τη λήψη αποφάσεων από τις αρμόδιες αρχές όσον αφορά την έκδοση άδειας για τις εγκαταστάσεις ανανεώσιμης ενέργειας με βάση μια πλήρη αίτηση έχει σκοπό να επισπεύσει την ανάπτυξη έργων ανανεώσιμης ενέργειας» (...) (σκέψη 23).

Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2023/2413, ως προθεσμία θέσης σε ισχύ από τα κράτη μέλη των αναγκαίων για τη συμμόρφωσή τους προς την Οδηγία νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων έχει τεθεί η 21η Μαΐου 2025. Ειδικά, όμως για τις ρυθμίσεις του άρθρου 1 σημείο 7) όσον αφορά τα άρθρα 16, 16β, 16γ, 16δ, 16ε και 16στ της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001, ως προθεσμία θέσης σε ισχύ από τα κράτη μέλη των αναγκαίων για τη συμμόρφωσή τους νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων τέθηκε η 1η Ιουλίου 2024.

Όπως αναφέρεται στην Αιτιολογική Έκθεση επί του Μέρους Γ' (σελ. 81), με τις διατάξεις του, μεταξύ άλλων, «επέρχονται ιδίως απλοποιήσεις διαδικασιών και συμπληρωματικές παρεμβάσεις σε ζητήματα αδειοδότησης (ώστε να διασφαλίζεται όχι μόνο η περιβαλλοντική προστασία, αλλά και η απαιτούμενη ασφάλεια δικαίου και η δικαιολογημένη εμπιστοσύνη), προκειμένου να καταπολεμηθούν γραφειοκρατικές αγκυλώσεις». Υπό το φως των ανωτέρω, κρίνεται και ουσιαστικά αναγκαία η ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2023/2413 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου η οποία, μεταξύ άλλων, τροποποιεί και συμπληρώνει την Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.

Στο πλαίσιο αυτό, με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Γ' επιχειρείται η ενσωμάτωση συγκεκριμένων ρυθμίσεων των άρθρων 16, 16β, 16γ, 16δ και 16ε της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001, τα οποία προστέθηκαν με την παρ. 7 του άρθρου 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2023/2413, ιδίως, όσον αφορά προθεσμίες της αδειοδοτικής διαδικασίας για την εγκατάσταση σταθμών Α.Π.Ε. και Σ.Η.Θ.Υ.Α. και το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την αδειοδότηση για την εγκατάσταση αντλίων θερμότητας.

Α. Δεδομένου ότι, δια των διατάξεων της παρ. 7 του άρθρου 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2023/2413, προστέθηκε στην Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 το άρθρο

16δ, ο τίτλος του άρθρου τόσο στο κείμενο του νομοσχεδίου όσο και στον Πίνακα Περιεχομένων, πρέπει να αντικατασταθεί ως εξής: «Ηλιακές εγκαταστάσεις σε κτήρια, σε υφιστάμενες ή μελλοντικές τεχνητές κατασκευές - Προσθήκη περ. ιστ) στην παρ. 1 του άρθρου 33 του ν. 4951/2022 (παρ. 1 του άρθρου 16δ της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001, το οποίο προστέθηκε με την παρ. 7 άρθρου 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2023/2413».

Β. Για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας θα ήταν ορθότερο να αντικατασταθεί η φράση «ιστ) φωτοβολταϊκοί σταθμοί που μπορεί να συνδυάζονται (...)» από τη φράση «ιστ) φωτοβολταϊκούς σταθμούς που μπορεί να συνδυάζονται (...)».

Γ. Για λόγους ομοιομορφίας, στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου που τροποποιείται με το παρόν, θα ήταν σκόπιμο, από γραμματικής απόψεως, η λέξη «πέργκολων» να τονισθεί στη λήγουσα συλλαβή της («περγκολών»).

12. Επί του άρθρου 43

Α. Δεδομένου ότι η προτεινόμενη διάταξη αφορά το άρθρο 16β της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001, το οποίο προστέθηκε διά των διατάξεων της παρ. 7 του άρθρου 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2023/2413, και όχι το άρθρο της 16δ, ο τίτλος του άρθρου τόσο στο κείμενο του νομοσχεδίου όσο και στον Πίνακα Περιεχομένων πρέπει να αντικατασταθεί ως εξής: «Νέες εγκαταστάσεις με ηλεκτρική δυναμικότητα κάτω των εκατό πενήντα κιλοβάτ - Προσθήκη παρ. 4 στο άρθρο 34 του ν. 4951/2022 (παρ. 2 του άρθρου 16β της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001, το οποίο προστέθηκε με την παρ. 7 άρθρου 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2023/2413».

Β. Σύμφωνα με την προτεινόμενη διάταξη, με την οποία προστίθεται παρ. 4 στο άρθρο 34 του ν. 4951/2022, περί Οριστικής Προσφοράς Σύνδεσης για Εξαιρούμενους Σταθμούς: «Για σταθμούς Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Συμπαγωγής Ηλεκτρισμού - Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης, με μέγιστη ισχύ παραγωγής μικρότερη ή ίση των εκατό πενήντα κιλοβάτ (150 kW), η Οριστική Προσφορά Σύνδεσης χορηγείται εντός δύο (2) μηνών από την υποβολή της αίτησης.»

Εν προκειμένω, σημειώνεται ότι η σχετική διάταξη της Οδηγίας θέτει μέγιστη προθεσμία της διαδικασίας αδειοδότησης τους 12 μήνες, με την επιφύλαξη ειδικών περιπτώσεων.

13. Επί του άρθρου 44

Α. Δεδομένου ότι η προτεινόμενη διάταξη αφορά το άρθρο 16δ παρ. 2 της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001, το οποίο προστέθηκε διά των διατάξεων της παρ.

7 του άρθρου 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2023/2413, και όχι το άρθρο της 16β, ο τίτλος του άρθρου τόσο στο κείμενο του νομοσχεδίου όσο και στον Πίνακα Περιεχομένων πρέπει να αντικατασταθεί ως εξής: «Εγκατάσταση εξοπλισμού ηλιακής ενέργειας δυναμικότητας εκατό κιλοβάτ ή μικρότερης - Τροποποίηση των παρ. 1, 3 και 5 του άρθρου 38 ν. 4951/2022 (παρ. 2 του άρθρου 16δ της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001, το οποίο προστέθηκε με την παρ. 7 άρθρου 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2023/2413».

Β. Κατά το σχετικό άρθρο της Οδηγίας: «Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η διαδικασία αδειοδότησης για την εγκατάσταση εξοπλισμού ηλιακής ενέργειας δυναμικότητας 100 kW ή μικρότερης, μεταξύ άλλων για αυτοκαταναλωτές ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και κοινότητες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, δεν υπερβαίνει τον ένα μήνα. Η απουσία απάντησης από τις αρμόδιες αρχές ή οντότητες εντός της καθορισμένης προθεσμίας που ακολουθεί την υποβολή πλήρους αίτησης έχει ως αποτέλεσμα η άδεια να θεωρείται ότι έχει χορηγηθεί, υπό την προϋπόθεση ότι η δυναμικότητα του εξοπλισμού ηλιακής ενέργειας δεν υπερβαίνει την υφιστάμενη δυναμικότητα της σύνδεσης με το δίκτυο διανομής».

Στην προτεινόμενη διάταξη προβλέπεται ότι σε περίπτωση μη απόκρισης του αρμόδιου διαχειριστή εντός της οριζόμενης προθεσμίας, ο ενδιαφερόμενος δύναται να προχωρήσει στη σύνδεση του εν λόγω σταθμού στην εσωτερική ηλεκτρολογική εγκατάσταση, ενώ κατά το άρθρο 16δ παρ. 2 της Οδηγίας, στην περίπτωση αυτή, η άδεια θεωρείται χορηγηθείσα. Επίσης, στην Οδηγία δεν υφίσταται ρύθμιση για τη θέσπιση προθεσμιών τεσσάρων (4) και οκτώ (8) μηνών ως προς τη σύνδεση με τη χαμηλή και τη μέση τάση, αντίστοιχα, ενώ δεν απαιτούνται λοιπά έργα από τον διαχειριστή.

Συνεπώς, δημιουργείται προβληματισμός κατά πόσον οι περ. αβ) και αγ) της παρ. 3 του τροποποιούμενου άρθρου 38 του ν. 4951/2022 εναρμονίζονται με την ως άνω ρύθμιση της Οδηγίας.

14. Επί του άρθρου 45

Δεδομένου ότι η προτεινόμενη διάταξη αφορά το άρθρο 16 παρ. 3 της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 7 του άρθρου 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2023/2413, ο τίτλος του άρθρου τόσο στο κείμενο του νομοσχεδίου όσο και στον Πίνακα Περιεχομένων πρέπει να αντικατασταθεί ως εξής: «Διασφάλιση της τήρησης των προθεσμιών της αδειοδοτικής διαδικασίας μέσω του σημείου επαφής - Τροποποίηση παρ. 8 άρθρου 41 ν. 4951/2022 (παρ. 3 του άρθρου 16 της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 7 άρθρου 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2023/2413».

15. Επί του άρθρου 46

Α. Δεδομένου ότι η προτεινόμενη διάταξη αφορά το άρθρο 16β της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001, το οποίο προστέθηκε διά των διατάξεων της παρ. 7 του άρθρου 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2023/2413, ο τίτλος του άρθρου τόσο στο κείμενο του νομοσχεδίου όσο και στον Πίνακα Περιεχομένων πρέπει να αντικατασταθεί ως εξής: «Διασφάλιση της τήρησης των προθεσμιών της αδειοδοτικής διαδικασίας μέσω του σημείου επαφής - Τροποποίηση της παρ. 8 του άρθρου 41 ν. 4951/2022 (παρ. 1 και 2 του άρθρου 16β της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001, το οποίο προστέθηκε με την παρ. 7 άρθρου 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2023/2413)».

Β. Σε ενσωμάτωση της παρ. 7 του άρθρου 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2023/2413), προστίθεται παρ. 4 στο άρθρο 73 του ν. 4964/2022, ως εξής: «4. Η συνολική διάρκεια της διαδικασίας αδειοδότησης των έργων ΥΑΠ της παρ. 3 δεν υπερβαίνει τα τρία (3) έτη. Ειδικά για την ανανέωση έργων ΥΑΠ, η συνολική διάρκεια της διαδικασίας αδειοδότησης δεν υπερβαίνει τα δύο (2) έτη».

Για λόγους ερμηνείας της διάταξης, και υπό το φως της υποχρέωσης των κρατών μελών να εξασφαλίζουν το αποτέλεσμα που επιδιώκεται από τις Οδηγίες μέσω των σχετικών εθνικών μέτρων εφαρμογής, θα ήταν χρήσιμο να διευκρινίζεται αν η διαδικασία της αδειοδότησης περατώνεται εντός της οριζόμενης προθεσμίας, άνευ ετέρου, και ότι, επομένως δεν υφίσταται δικαίωμα των οργάνων της Διοίκησης να εκδώσουν άδεια μετά το πέρας αυτής.

16. Επί του άρθρου 47

Δεδομένου ότι η προτεινόμενη διάταξη αφορά το άρθρο 16γ της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001, το οποίο προστέθηκε διά των διατάξεων της παρ. 7 του άρθρου 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2023/2413, ο τίτλος του άρθρου τόσο στο κείμενο του νομοσχεδίου όσο και στον Πίνακα Περιεχομένων πρέπει να αντικατασταθεί ως εξής: «Ειδικότερα ζητήματα για την υποβολή νέων Οριστικών Προσφορών Σύμβασης - Τροποποίηση της παρ. 4 και προσθήκη παρ. 7 στο άρθρο 42 του ν. 4951/2022 (παρ. 1 του άρθρου 16γ της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001, το οποίο προστέθηκε με την παρ. 7 άρθρου 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2023/2413)».

Εν προκειμένω, σημειώνεται ότι, με την προτεινόμενη διάταξη, ο συνολικός χρόνος της διαδικασίας σύμβασης με το δίκτυο μεταφοράς ή διανομής, σε περίπτωση ανανέωσης σταθμού Α.Π.Ε. και Σ.Η.Θ.Υ.Α., που δεν έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της μέγιστης ισχύος παραγωγής πέραν του δεκαπέντε τοις εκατό (15 %), δεν πρέπει να υπερβαίνει τους δύο (2) μήνες από την υποβολή της αίτησης, ενώ τίθεται μικρότερης προθεσμίας για τη σύμβαση με το δίκτυο σε σχέση με την προβλεπόμενη στην Οδηγία των τριών (3) μηνών.

17. Επί του άρθρου 48

Δεδομένου ότι η προτεινόμενη διάταξη αφορά το άρθρο 16ε της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001, το οποίο προστέθηκε διά των διατάξεων της παρ. 7 του άρθρου 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2023/2413, ο τίτλος του άρθρου τόσο στο κείμενο του νομοσχεδίου όσο και στον Πίνακα Περιεχομένων πρέπει να αντικατασταθεί ως εξής: «Διαδικασία αδειοδότησης για την εγκατάσταση αντλιών θερμότητας (άρθρο 16ε της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001, το οποίο προστέθηκε με την παρ. 7 άρθρου 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2023/2413)».

18. Επί του άρθρου 49

Με το παρόν προστίθεται παρ. 12 στο άρθρο 11 του ν. 4014/2011, ως εξής: «12. Κατ' εξαίρεση του παρόντος, δύναται μέρος του περιεχομένου του φακέλου της περιβαλλοντικής αδειοδότησης μετά των παραρτημάτων αυτής να κατατίθενται στην αγγλική γλώσσα, εφόσον το μέρος αυτό: α) αφορά το τεχνικό περιεχόμενο του φακέλου της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων μετά των παραρτημάτων αυτής και β) συνοδεύεται από πλήρη και επεξηγηματική περίληψη αυτών στην ελληνική γλώσσα. Σε κάθε περίπτωση, η δυνατότητα της παρούσας τελεί υπό την επιφύλαξη της υπό στοιχεία Η.Π. 11764/653/16.3.2006 κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Δικαιοσύνης (Β' 327), περί παροχής πληροφοριών σχετικά με το περιβάλλον».

Σχετικά σημειώνεται ότι η κατάθεση στοιχείων του φακέλου περιβαλλοντικής αδειοδότησης στην αγγλική γλώσσα δεν είναι άγνωστη στην πρακτική της Δημόσιας Διοίκησης, όσον αφορά ιδίως αμιγώς τεχνικά κείμενα με τεχνική ορολογία. Εντούτοις, κρίσιμο είναι να διασφαλίζεται η δυνατότητα ελέγχου από τις αρμόδιες αρχές, διοικητικές και δικαστικές, όσον αφορά την επάρκεια και την ακρίβεια των στοιχείων. Εξ άλλου, ενδέχεται να ανακύψουν επί μέρους ζητήματα, όπως επιτρεπόμενο ποσοστό του περιεχομένου του φακέλου που θα συντάσσεται στην αγγλική γλώσσα, ενότητα της χρησιμοποιούμενης ορολογίας, ζητήματα για τα οποία θα χρειασθεί περαιτέρω καθοδήγηση ως προς την ερμηνεία και την εφαρμογή της διάταξης, ενώ αυτά θα αποφεύγονταν με τη χρήση της ελληνικής γλώσσας.

19. Επί του άρθρου 68

Σύμφωνα με την προτεινόμενη διάταξη, σε περίπτωση υπέρβασης του ποσού της δωρεάς της Κυπριακής Δημοκρατίας για την υλοποίηση έργων υποδομής για την ανασυγκρότηση και αναβάθμιση των πυρόπληκτων περιοχών της Ανατολικής Αττικής, η χρηματοδότηση γίνεται, μεταξύ άλλων, με πό-

ρους του ειδικού λογαριασμού της Υπηρεσίας Διάθεσης Ευρωπαϊκών και Λοιπών Πιστώσεων της Βουλής των Ελλήνων του άρθρου 98B του Κανονισμού της Βουλής (ΦΕΚ Α' 106).

Α. Το αναφερόμενο Φ.Ε.Κ. (Α' 106) αφορά τον Κανονισμό της Βουλής των Ελλήνων - Μέρος Κοινοβουλευτικό. Η προτεινόμενη διάταξη αναφέρεται στο άρθρο 98B του Μέρους Β' - Κώδικας Οργανώσεως των Υπηρεσιών της Βουλής, Καταστάσεως του Προσωπικού της και άλλες διατάξεις (Φ.Ε.Κ. Α' 51/1997), το οποίο αφορά την Υπηρεσία Διάθεσης Ευρωπαϊκών και Λοιπών Πιστώσεων, και, συνεπώς, η φράση «(...) του ειδικού λογαριασμού της Υπηρεσίας Διάθεσης Ευρωπαϊκών και Λοιπών Πιστώσεων της Βουλής των Ελλήνων του άρθρου 98B του Κανονισμού της Βουλής (Α' 106).» πρέπει να αντικατασταθεί από τη φράση «(...) του ειδικού λογαριασμού της Υπηρεσίας Διάθεσης Ευρωπαϊκών και Λοιπών Πιστώσεων της Βουλής των Ελλήνων του άρθρου 98B του Κανονισμού της Βουλής Μέρος Β' (Α' 51/1997).».

Β. Επισημαίνεται ότι η αυτονομία της Βουλής εν γένει κατοχυρώνεται στο άρθρο 65 παρ. 1 του Συντάγματος, όπου ορίζεται ότι «[η] Βουλή ορίζει τον τρόπο της ελεύθερης και δημοκρατικής λειτουργίας της με Κανονισμό (...)». Μία από τις όψεις της αυτονομίας της Βουλής εκδηλώνεται με την αρμοδιότητά της να θεσπίζει, να τροποποιεί, να συμπληρώνει, να δημοσιεύει και να ερμηνεύει αυθεντικώς τον Κανονισμό της, χωρίς τη σύμπραξη της εκτελεστικής εξουσίας. Ζητήματα, επομένως, για τα οποία το Σύνταγμα θεσπίζει αποκλειστική αρμοδιότητα του Κανονισμού της Βουλής, δεν μπορούν να ρυθμισθούν με νόμο, όπως και, αντιστρόφως, ζητήματα για τα οποία το Σύνταγμα θεσπίζει αποκλειστική αρμοδιότητα του νόμου, δεν μπορεί να ρυθμίσει ο Κανονισμός της Βουλής. Στην ελληνική έννομη τάξη η θέση του Κανονισμού της Βουλής είναι, εξ επόψεως τυπικής ισχύος, στο αυτό επίπεδο με τον τυπικό νόμο, τα δε πεδία εφαρμογής τους δεν τέμνονται, αλλά οριοθετούνται από το ίδιο το Σύνταγμα (βλ. Κ. Μαυριά, Συνταγματικό Δίκαιο, 6η έκδοση 2021, σελ. 208-211, Α. Παντελή, Εγχειρίδιο Συνταγματικού Δικαίου, 5η έκδοση 2020, σελ. 357-359, Ευ. Βενιζέλο, Μαθήματα Συνταγματικού Δικαίου, 2021, σελ. 159-160, Αθ. Ράϊκο, Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο, Μέρος Ι, 2018, σελ. 422-425).). Επισημαίνεται, εξ άλλου, ότι ο Κανονισμός της Βουλής παραπέμπει στον νόμο για τη ρύθμιση ορισμένων θεμάτων (βλ. Στ. Κουτσουμπίνα, Η τροποποίηση του Κανονισμού της Βουλής του Απριλίου 2010: ένας απρόσμενος «διάλογος» του κοινού νομοθέτη με το νομοθέτη του Κανονισμού, ΑρχΝομ 2011, σελ. 1-2. Βλ., επίσης, Κ. Μαυριά, ό.π., σελ. 602, Α. Παντελή, ό.π., σελ. 358, και Γ. Γεραπετρίτη, Σύνταγμα και Βουλή, Αυτονομία και ανέλεγκτο των εσωτερικών του σώματος, 2012, σελ. 71). Περαιτέρω, σύμφωνα με την παρ. 11 του άρθρου 120 του Κανονισμού

της Βουλής (Μέρος Α' Κοινοβουλευτικό), «[η] Βουλή απολαύει πλήρους αυτονομίας κατά το άρθρο 65 παράγραφος 1 του Συντάγματος ως προς την εν γένει λειτουργία της και δεν εντάσσεται στη “Γενική Κυβέρνηση”. Για λόγους διαφάνειας και στατιστικής ταξινόμησης, αναρτά στοιχεία, μέσω της διαδικτυακής της πύλης, ως προς τον προϋπολογισμό εξόδων και τον ισολογισμό – απολογισμό της».

Γ. Σύμφωνα με το άρθρο 98B του Κανονισμού της Βουλής - Μέρος Β΄, στη Βουλή των Ελλήνων λειτουργεί «Υπηρεσία Διάθεσης Ευρωπαϊκών και Λοιπών Πιστώσεων» (Υ.Δ.Ε.Λ.Π.), επιπέδου Τμήματος που υπάγεται απευθείας στον Πρόεδρο της Βουλής (παρ. 1). Η Υπηρεσία διαχειρίζεται Ειδικό Λογαριασμό για την κάλυψη δαπανών που αφορούν την αρτιότερη λειτουργία του Κοινοβουλίου και την αποτελεσματικότερη εκπλήρωση της αποστολής των Βουλευτών, τη χρηματοδότηση έργων, υπηρεσιών, προμηθειών και μελετών της Βουλής, την εκπλήρωση κοινωφελών, πολιτιστικών και συναφών σκοπών, καθώς και χρηματοδοτήσεις από τη συμμετοχή της Βουλής των Ελλήνων και των Ανεξάρτητων Αρχών στα επιχειρησιακά προγράμματα του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και σε άλλα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (παρ. 2).

Επίσης, στο άρθρο 2 του Ειδικού Κανονισμού της Υπηρεσίας Διάθεσης Ευρωπαϊκών και Λοιπών Πιστώσεων σχετικά με τη διαχείριση του Λογαριασμού ορίζεται ότι η διαχείριση των πόρων του Ειδικού Λογαριασμού, με την εξαίρεση συγκεκριμένων κονδυλίων, ενεργείται βάσει αποφάσεων του Προέδρου της Βουλής.

Υπό το φως των ανωτέρω, η εν λόγω χρηματοδότηση για την υλοποίηση έργων υποδομής για την ανασυγκρότηση και αναβάθμιση των πυρόπληκτων περιοχών της Ανατολικής Αττικής, σε περίπτωση που καταστεί αναγκαία, πραγματοποιείται μόνο με απόφαση του Προέδρου της Βουλής, κατά τα οριζόμενα στον Κανονισμό της.

20. Επί του άρθρου 69

Το άρθρο τίθεται υπό τον τίτλο «Διόρθωση σφάλματος περί υφιστάμενων τουριστικών εγκαταστάσεων που βρίσκονται εγκατεστημένες σε ακίνητα του Δημοσίου, συμπεριλαμβανομένων των ακινήτων της Εταιρείας Ακινήτων του Δημοσίου».

Η διάταξη προβλέπει ότι: «Τουριστικές εγκαταστάσεις που βρίσκονται εγκατεστημένες σε ακίνητα του Δημοσίου, συμπεριλαμβανομένων των ακινήτων της Εταιρείας Ακινήτων του Δημοσίου, οι οποίες υφίστανται προ της έναρξης ισχύος του από 1.3.2004 προεδρικού διατάγματος (Δ΄ 254), περί καθορισμού ζωνών προστασίας, χρήσεων γης και όρων και περιορισμών δό-

μησης στην παραλιακή ζώνη της Αττικής από το Φαληρικό Όρμο μέχρι την Αγία Μαρίνα Κρωπίας, και διαθέτουν προγενέστερες αυτού διαπιστωτικές πράξεις νομιμότητας κτιριακών εγκαταστάσεων του Γενικού Γραμματέα του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού, δύναται να διατηρούνται καθ' υπέρβαση των περιορισμών της περ. γ' της παρ. 3 του άρθρου 3 και των περ. γ' και ζ' της παρ. 2 του άρθρου 4 του ως άνω π.δ. κατά την έκταση που περιγράφονται στις διαπιστωτικές πράξεις. Αν στο ανωτέρω π.δ. δεν προβλέπεται ρητά η απομάκρυνση των χρήσεων αυτών, αυτές δύναται να διατηρούνται κατά την έκταση που διαπιστώνεται στις σχετικές διαπιστωτικές πράξεις».

Στην κατ' άρθρο ανάλυση της αξιολογούμενης ρύθμισης αναγράφεται ότι: «Παρέχεται διευκρίνιση προς διόρθωση του σφάλματος μη επισημείωσης στο συνημμένο διάγραμμα του π.δ. 1/5.3.2004 (Δ' 254) της υπάρχουσας δόμησης, η οποία αν και υφιστάμενη, κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος του, δεν αποτυπώθηκε σωστά σε ειδικότερα σημεία».

Σχετικά, παρατηρούνται τα εξής:

Οι περιορισμοί της περ. γ' της παρ. 3 του άρθρου 3 και των περ. γ' και ε' της παρ. 2 του άρθρου 4 του π.δ. 1/5.3.2004 (Δ' 254) αφορούν τα ακόλουθα:

Η παρ. 3 του άρθρου 3 του ως άνω π.δ. αφορά τη «Ζώνη 2γ», περιοχή προστασίας φυσικών και αρχαιολογικών στοιχείων και ανάπλασης υφιστάμενων τουριστικών χρήσεων (οργανωμένη κατασκήνωση Ε.Ο.Τ.) στον δήμο Βούλας, εντός της οποίας επιτρέπονται τουριστικές κατασκηνώσεις, αποδυτήρια, χώροι υγιεινής, αναψυκτήρια - εστιατόριο, εμπορικά καταστήματα, γραφείο προσωπικού, χώροι φύλαξης παιδιών, χώροι παροχής υγειονομικών συμβουλών και υπηρεσιών, ιατρείο, μικρό γυμναστήριο και βοηθητικοί χώροι μηχανολογικών εγκαταστάσεων και αποθήκευσης. Ανακαίνιση των νομίμως υφισταμένων τουριστικών εγκαταστάσεων επιτρέπεται με μικρές προσθήκες. Επίσης, ορίζονται περιορισμοί δόμησης (μέγιστη συνολική επιτρεπόμενη δόμηση, μέγιστη επιτρεπόμενη κάλυψη και ύψος).

Η παρ. 2 του άρθρου 4 του εν λόγω π.δ. αφορά τη «Ζώνη 3β», στην οποία περιλαμβάνονται οι οργανωμένες ακτές κολύμβησης στους δήμους Αλίμου, Ελληνικού, Βούλας, Βουλιαγμένης και Βάρης, και στην οποία επιτρέπονται εγκαταστάσεις αποδυτηρίων, χώροι υγιεινής, αναψυκτήρια - εστιατόρια, εμπορικά καταστήματα, γραφεία προσωπικού διαχείρισης της ακτής, χώροι φύλαξης παιδιών, χώροι παροχής υγειονομικών συμβουλών και υπηρεσιών, ιατρείο, μικρό γυμναστήριο και βοηθητικοί χώροι μηχανολογικών εγκαταστάσεων και αποθήκευσης. Επιπλέον, στην ακτή Βάρκιζας επιτρέπεται η λειτουργία των υφισταμένων χώρων ανάπαυσης - δημέρευσης. Επίσης επιτρέπονται παιδικές χαρές, υπαίθριες αθλοπαιδιές μικρής κλίμακας, υδάτινες δεξαμενές βάθους μέχρι ένα (1,00) μέτρο, ήπιες ναυταθλητικές δραστηριό-

τητες χωρίς μηχανοκίνητα μέσα, κιόσκια, διαδρομές ποδηλάτου και πύργος ναυαγосώστη. Στην ακτή Ελληνικού, ειδικά, επιτρέπονται μόνο εγκαταστάσεις αποδυτηρίων και υγιεινής, ένα αναψυκτήριο - εστιατόριο, γραφείο και ιατρείο στα νομίμως υφιστάμενα κτίρια χωρίς προσθήκη νέων. Επίσης, τίθενται όροι και περιορισμοί (μέγιστη συνολική επιτρεπόμενη επιφάνεια, μέγιστη επιτρεπόμενη κάλυψη και μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος) και επιτρέπεται η στέγαση κύριων χρήσεων σε νόμιμα υφιστάμενα κτίρια, υπό όρους. Για την τοποθέτηση τυχόν νέων κτηρίων προβλέπεται η εφαρμογή των διατάξεων περί ελάχιστων αποστάσεων από τη γραμμή αιγιαλού και καθορίζονται τα ανώτατα όρια εκμετάλλευσης ανά τ.μ. σε κάθε ακτή. Ειδικά για κτήρια αρχικής μελέτης του Ε.Ο.Τ. προβλέπεται ότι αυτά διατηρούνται και ανακαινίζονται, όπως φαίνονται στις διαπιστωτικές πράξεις νομιμοποίησης με τη διαδικασία του άρθρου 6 του ν. 2160/1993 και στα σχέδια αρχείου του Ε.Ο.Τ., ανεξαρτήτως απόστασης από τη γραμμή αιγιαλού. Προσκτίσματα και αυθαίρετες επεκτάσεις κατεδαφίζονται, και τυχόν επιτρεπόμενες επεκτάσεις εντάσσονται στο ύψος του συγκροτήματος.

Το άρθρο 12 του ως άνω π.δ. προβλέπει την απομάκρυνση κέντρων διασκέδασης και εγκαταστάσεων μηχανοκίνητου αθλητισμού από περιοχές στις οποίες τα εν λόγω κέντρα και οι εν λόγω εγκαταστάσεις δεν επιτρέπονται από τις διατάξεις του, όπως και χρήσεων που αντιβαίνουν στις διατάξεις του.

Για λόγους ακριβολογίας, ερωτάται, καταρχάς, αν πρόκειται περί των περ. γ' και ε' της παρ. 2 του άρθρου 4 του από 1.3.2004 π.δ (Δ' 254).

Περαιτέρω, από τον τίτλο του άρθρου και τη σχετική ανάπτυξη στην έκθεση αξιολόγησής του συνάγεται ότι εγκρίνεται, κατ' ουσίαν, τροποποίηση διαγράμματος, χωρίς να προσαρτάται σχετική απεικόνιση στο παρόν νομοσχέδιο, και αναμένεται δημοσίευση νέου διαγράμματος υπό τη μορφή διόρθωσης σφάλματος. Δυνάμει της ρύθμισης δύνανται να εξαιρούνται από την κατεδάφιση κατασκευές χαρακτηρισθείσες ως αυθαίρετες και κατεδαφιστέες, χωρίς να θεσπίζονται ειδικότερες λεπτομέρειες ως προς το εφαρμοζόμενο καθεστώς νομιμοποίησης. Περαιτέρω, εκ του αποτελέσματος, ενδέχεται να εγκρίνονται έργα και δραστηριότητες για τα οποία απαιτείται εκπόνηση και έγκριση ειδικότερων μελετών, ακόμη και μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, κατά περίπτωση.

Για την προτεινόμενη ρύθμιση δεν παρέχονται πληροφορίες ως προς τον λόγο της διόρθωσης του σφάλματος, ειδικότερα αν οφείλεται σε πλάνη περί τα πράγματα, ούτε ως προς το είδος των εργασιών (ανέγερση νέων ή επισκευή/ανακαίνιση υφισταμένων κτηρίων), το είδος και το μέγεθος των υπερβάσεων όσον αφορά τους περιορισμούς δόμησης, τις χρήσεις οι οποίες νο-

μιμοποιούνται, την ύπαρξη κατασκευών που τυχόν ανεγέρθηκαν εντός αιγιαλού, την τήρηση ή μη ελάχιστης απόστασής τους από τον αιγιαλό, την κατηγορία τους -ελαφρές ή μη- και την επέλευση ή μη ουσιαστών μορφολογικών αλλοιώσεων εξ αυτών, και ειδικότερες παραμέτρους, όπως λειτουργική και στατική αλληλεξάρτηση του κυρίου κτηρίου με την τυχόν αυθαίρετη κατασκευή, και κατηγορία του αυθαιρέτου.

Η απουσία ελέγχου ως προς την τήρηση των προϋποθέσεων που θέτει το οικείο πολεοδομικό και χωροταξικό πλαίσιο αφορά πλείονα ζητήματα. Το κτηριοδομικό πλαίσιο αφορά διατάξεις οι οποίες στοχεύουν τόσο στην ασφαλή και υγιεινή δόμηση των κτηρίων από την άποψη της προστασίας του κοινού συμφέροντος όσο και την προστασία του ατομικού δικαιώματος της ζωής και της υγείας από αυθαίρετες και επικίνδυνες κατασκευές. Ο καθορισμός των χρήσεων γης αφορά την ορθολογική κατανομή του χώρου, σύμφωνα με πολεοδομικά κριτήρια και χάριν του δημόσιου συμφέροντος, βάσει γενικών και αντικειμενικών πολεοδομικών κριτηρίων, με σκοπό τη βελτίωση του φυσικού και οικιστικού περιβάλλοντος. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της, κατά το άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος, επιβαλλομένης προστασίας των παράκτιων οικοσυστημάτων, που υπάρχουν και αναπτύσσονται στις ζώνες του αιγιαλού και της παραλίας, μόνο κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η χρήση του αιγιαλού και της παραλίας, και συγκεκριμένα, για κοινωφελείς περιβαλλοντικούς και πολιτιστικούς σκοπούς και για την εξυπηρέτηση υπέρτερου δημόσιου συμφέροντος, καθώς και η παραχώρησή τους για απλή χρήση η οποία δεν παραβιάζει τον προορισμό τους ως κοινόχρηστων πραγμάτων, και δεν επιφέρει αλλοίωση στη φυσική μορφολογία τους και τα βιοτικά στοιχεία τους.

Στην προκείμενη περίπτωση, το π.δ. καθόρισε χρήσεις γης και όρους και περιορισμούς δόμησης κατά περιοχές σύμφωνα με τις κατά περίπτωση ισχύουσες ειδικότερες πολεοδομικές ρυθμίσεις. Ο εν λόγω χρήσεις και όροι, περιορισμοί και απαγορεύσεις τίθενται με τρόπο γενικό και αντικειμενικό στις περιοχές των ζωνών και δικαιολογούνται από λόγους δημόσιου συμφέροντος, όπως είναι η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και ειδικότερα η προστασία του τοπίου και των ακτών ως ευαίσθητων οικοσυστημάτων, καθώς και η προστασία των ιστορικών και αρχαιολογικών στοιχείων που υφίστανται σε ορισμένες περιοχές, σε ισορροπία ενόψει μακροπρόθεσμης προοπτικής βιώσιμης ανάπτυξης. Ειδικά ως προς την τοποθέτηση τυχόν νέων κτηρίων προβλέπεται η εφαρμογή των διατάξεων περί ελαχίστων αποστάσεων τους από την γραμμή του αιγιαλού, επιτρεπομένων μόνον ελαφρών κατασκευών (όπως σκίαστρα, πύργοι ναυαγοσωστών), οι οποίες, λόγω του χαρακτήρα τους, όχι μόνο δεν επιφέρουν μορφολογική αλλοίωση στην πα-

ράκτια ζώνη, αλλά και διευκολύνουν τη χρήση της κατά τον προορισμό της. Εξ άλλου, οι προβλεπόμενες εμπορικές χρήσεις είναι γενικώς περιορισμένες σε έκταση, και προορίζονται να εξυπηρετούν, κατά τις σύγχρονες αντιλήψεις, τους λουομένους, μη αναπτυσσόμενες επί του αιγιαλού και της παραλίας, ώστε οι σχετικές διατάξεις του π.δ. να συνάδουν προς τον κοινόχρηστο χαρακτήρα των ακτών ως χώρων πρόσβασης του κοινού προς τη θάλασσα.

Εξ άλλου, η αρχή της προστατευόμενης εμπιστοσύνης του διοικουμένου, η οποία αποτελεί ειδικότερη εκδήλωση της συνταγματικής αρχής της ασφάλειας δικαίου, που απορρέει από την αρχή του κράτους δικαίου, και ιδίως από τις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1 και 5 παρ. 1 του Συντάγματος, δεν μπορεί να ματαιώνει την υποχρέωση του νομοθέτη να ρυθμίζει τα σχετικά ζητήματα κατ' εκτίμηση των επιταγών του δημοσίου συμφέροντος, εκπληρώνοντας, με τον τρόπο αυτό, την κατά το Σύνταγμα υποχρέωσή του για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και την εξασφάλιση των καλύτερων δυνατών όρων διαβίωσης των κατοίκων (βλ. σχετ. ΣτΕ 3759/2014, 3757/2014). Υπό αυτήν την προϋπόθεση, ο περιορισμός των επιτρεπόμενων χρήσεων γης και η εισαγωγή αυστηρότερων όρων δόμησης δεν παραβιάζει την αρχή της προστατευόμενης εμπιστοσύνης, ανεξαρτήτως του αν περιορίζει ή ανατρέπει τη δυνατότητα επωφελέστερης εκμετάλλευσης των ακινήτων ή των γηπέδων που παρείχε προηγούμενο καθεστώς (βλ. σχετ. ΣτΕ 2322/2022).

Υπό το φως των ανωτέρω, προβληματισμός δημιουργείται από τη διατήρηση κατασκευών που έχουν ανεγερθεί καθ' υπέρβαση των οριζόμενων περιορισμών, στο μέτρο που δεν υπάρχει σαφήνεια ως προς το μέγεθος και το είδος των συντελεσθεισών υπερβάσεων, τη δυνατότητα εναρμόνισής τους με το οικείο φυσικό περιβάλλον και το καθεστώς εξαίρεσής τους από την κατεδάφιση (εκπλήρωση συγκεκριμένων προϋποθέσεων) (βλ. και κατωτ. παρ. επί του άρθρου 70).

21. Επί του άρθρου 70

Με τη διάταξη προστίθεται παρ. 2Α στο άρθρο 114 του ν. 4495/2017, ως εξής: «2Α. Αν τμήμα κτιρίου εντός ακινήτου της περ. ζ' της παρ. 1 βρίσκεται εντός περιοχής της περ. ζ' της παρ. 2 του άρθρου 89, δύναται να υπαχθεί στην αναστολή επιβολής κυρώσεων του άρθρου 97 με την καταβολή του παρβόλου που αντιστοιχεί στην επιφάνειά του και του ενιαίου ειδικού προστίμου, εφόσον υφίσταται θετική γνώμοδότηση του Κεντρικού Συμβουλίου Πολεοδομικών Θεμάτων και Αμφισβητήσεων σχετικά με την τεχνική αδυναμία κατεδάφισης αυτού ύστερα από υποβολή σχετικής τεχνικής έκθεσης μηχαν-

νικού.»

Πρόκειται περί ακινήτων τα οποία ανήκουν στο Δημόσιο κατά ποσοστό ανώτερο του 50% και τα οποία διαχειρίζονται η Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου Α.Ε. ή δημόσιες επιχειρήσεις, στις οποίες το Δημόσιο είναι κύριος του συνόλου ή άνω του 51%, καθώς και ακίνητα που βρίσκονται ή θα περιέλθουν στην κυριότητα της Εταιρείας Ακινήτων Δημοσίου Α.Ε. Η περιοχή της περ. ζ' της παρ. 2 του άρθρου 89 εντός της οποίας υφίσταται τμήμα κτηρίου αυτών των ακινήτων, είναι ο αιγιαλός και ο παλιός αιγιαλός.

Η ρύθμιση, τέλος, του άρθρου 97 του ν. 4495/2017 περί αναστολής επιβολής των κυρώσεων αφορά την αναστολή της κατεδάφισης και της επιβολής κάθε κύρωσης και είσπραξης προστίμου, ή την οριστική εξαίρεση από την κατεδάφιση της αυθαίρετης κατασκευής.

Σχετικά παρατηρείται ότι:

Όπως γίνεται παγίως δεκτό από τη νομολογία, «με τις διατάξεις του άρθρου 24 του Συντάγματος, το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον έχουν αναχθεί σε αυτοτελώς προστατευόμενα αγαθά. Ουσιώδες μέρος του φυσικού περιβάλλοντος, και δη ευπαθές, είναι τα οικοσυστήματα των ακτών, τα οποία, κατά την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, πρέπει, κατά την έννοια της πιο πάνω συνταγματικής επιταγής, να τελούν υπό ιδιαίτερο καθεστώς, ήπιας διαχείρισεως και αναπτύξεως, εναρμονιζόμενο προς τη συνταγματικώς κατοχυρωμένη αρχή της βιώσιμης αναπτύξεως. Το καθεστώς αυτό αποτελεί συνήθως αντικείμενο ειδικού νόμου, σε κάθε περίπτωση, πάντως, οι ακτές αποτελούν ευθέως αντικείμενο της επιβαλλομένης με το άρθρο 24 του Συντάγματος προστασίας (...)» (ΣΤΕ 2370/2023).

Η ως άνω συνταγματική προστασία των ακτών, που εκτείνεται στη χερσαία και τη θαλάσσια ζώνη τους ως οικοσυστημάτων, περιλαμβάνει την κατά τον φυσικό τους προορισμό χρήση και ιδίως τη διασφάλιση του δικαιώματος ελεύθερης πρόσβασης σε αυτές, καθώς επίσης και την κατά προορισμό κοινοχρησία τους, δηλαδή την ελεύθερη και ανεμπόδιστη επίσκεψη, παραμονή, διέλευση και κολύμβηση (ΣΤΕ 3346/1999).

Ειδικά οι ακτές των μικρών νησιών αποτελούν ευπαθή οικοσυστήματα, των οποίων η χερσαία και θαλάσσια ζώνη, μαζί με την αντίστοιχη χλωρίδα και πανίδα, ευρίσκονται σε στενή λειτουργική αλληλεξάρτηση, παράλληλα δε συνιστούν πολύτιμους οπτικούς πόρους, λόγω του αισθητικού κάλλους της γεωμορφολογίας τους. Τεχνικές εγκαταστάσεις και δραστηριότητες επί των ακτών, μόνιμες ή προσωρινές, είτε στη χερσαία είτε στη θαλάσσια ζώνη τους, συνιστούν αλλοίωση της ακτογραμμής και του παράκτιου τοπίου, και μπορούν να επιφέρουν σοβαρή διατάραξη του οικείου οικοσυστήματος και επικίνδυνες συγκρούσεις των χρήσεων του, επιπλέον, δε, να επηρεάσουν τη

θαλάσσια υδροδυναμική με επιπτώσεις και στα παρακείμενα οικοσυστήματα. Ως εκ τούτου, επιτρέπονται μόνο για λόγους δημοσίου συμφέροντος και υπό την προϋπόθεση ότι είναι βιώσιμες, δηλαδή συμβατές με το οικείο οικοσύστημα και άλλες νόμιμες χρήσεις των ακτών, τη λειτουργία και τη μορφολογία των ακτών, και ότι έχουν ενταχθεί σε συνολικό ή ευρύτερο προγραμματισμό τεχνικών επεμβάσεων (βλ. ΣτΕ 2993/1998).

Δυνατότητα νομιμοποίησης, εξ άλλου, παρέχεται για έργα, τα οποία υπηρετούν σκοπούς συνδεδεμένους με επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, οι οποίοι, κατ' εξαίρεση, υπερτερούν, στη συγκεκριμένη περίπτωση, της προστασίας του οικοσυστήματος των ακτών, που αποτελεί εξ ορισμού σημαντικό σκοπό δημοσίου συμφέροντος, και υπό τις ιδιαίτερες συνθήκες που συντρέχουν σε κάθε περίπτωση. Υπό το φως των ανωτέρω, «η ικανοποίηση του αιτήματος νομιμοποίησης αυθαίρετων κατασκευών στον αιγιαλό, την παραλία ή τη θάλασσα, η οποία είναι (...) όλως κατ' εξαίρεση επιτρεπτή, πρέπει να είναι προϊόν κρίσης ειδικώς αιτιολογημένης (...). Το αυτό ισχύει και για την απόφαση περί εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων, που προηγείται της τελικής αποφάσεως (...) με την οποία τίθενται όροι περιοριστικοί στα πλαίσια της διαδικασίας “νομιμοποίησης” της λειτουργίας αυθαίρετων κατασκευών επί του αιγιαλού (...)» (βλ. ΣτΕ 1727/2021).

Υπό το φως των ανωτέρω, ελλείπουν επαρκή στοιχεία όσον αφορά τη συνδρομή και την αιτιολόγηση του σκοπού δημοσίου συμφέροντος, για χάρη του οποίου επιτρέπεται η διατήρηση αυθαίρετων κατασκευών εντός του αιγιαλού, τον ουσιώδη ή μη χαρακτήρα των εν λόγω παρεμβάσεων, το είδος και τον βαθμό τυχόν αλλοίωσης των παρακτίων οικοσυστημάτων, τυχόν αλληλεπίδραση με άλλες χρήσεις, δηλαδή στοιχεία, εν γένει, ειδικότερης μελέτης.

22. Επί του άρθρου 72

Σύμφωνα με την προτεινόμενη διάταξη, στην οριζόμενη έκταση του Δήμου Γαλασίου δύναται να εγκαθίσταται, κατά παρέκκλιση των ισχυουσών χρήσεων γης, κλειστό γυμναστήριο μετά των συνοδών αυτού χρήσεων, οι οποίες καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 5 του π.δ. 59/2018.

Δεδομένου ότι το άρθρο 5 του εν λόγω π.δ. υπό τον τίτλο «Τουρισμός-Αναψυχή» περιλαμβάνει πληθώρα χρήσεων, θα ήταν, ενδεχομένως χρήσιμο, για λόγους σαφήνειας και εφαρμογής της διάταξης, να αναφερθούν στο κείμενο της διάταξης οι συνοδές του γυμναστηρίου χρήσεις, που πρόκειται να επιτραπούν στην εν λόγω έκταση.

23. Επί του άρθρου 73

Με τον παρόν προβλέπεται ότι «[μ]ε σκοπό την ανέγερση και λειτουργία εκπαιδευτικών μονάδων ή κτιρίων που προορίζονται για κοινωνικές σκοπούς, επιτρέπονται η έκδοση οικοδομικής άδειας, η αλλαγή χρήσης και η έκδοση άδειας λειτουργίας σε οικοπέδα άρτια και οικοδομήσιμα, που βρίσκονται εντός ή εκτός εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου ή εντός ορίου οικισμού προ του 1923 ή εντός ορίου οικισμού κάτω των δέκα χιλιάδων (10.000) κατοίκων, που ανήκουν στο Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού ή τους εποπτευόμενους φορείς του, σύμφωνα με τους ισχύοντες όρους δόμησης της εκάστοτε περιοχής και υπό τον όρο ότι τα ακίνητα αυτά πληρούν τις αντίστοιχες με τη χρήση τους προδιαγραφές, χωρίς την προηγούμενη τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου ή την έκδοση τοπικού ρυμοτομικού σχεδίου ή σχεδίου οικισμού. Το πρώτο εδάφιο ισχύει και για ακίνητα, τα οποία έχουν παραχωρηθεί κατά χρήση στο Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού ή σε εποπτευόμενο φορέα του για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των δέκα (10) ετών».

Σχετικά αναφέρεται ότι σε περιοχές εκτός σχεδίου, κατά την έννοια του άρθρου 24 παρ. 2 Συντάγματος, η δόμηση είναι μόνο κατ' εξαίρεση ανεκτή (βλ. σχετ. ΣτΕ1017/2018). Ζητήματα της εκτός σχεδίου δόμησης έχουν ρυθμισθεί, κατά το παρελθόν, ιδίως με το π.δ. της 6/17.10.1978 «Περί καθορισμού των όρων και περιορισμών δομήσεως των γηπέδων των κειμένων εκτός των ρυμοτομικών σχεδίων των πόλεων και εκτός των ορίων των νομίμως υφισταμένων προ του έτους 1923 οικισμών» (Δ' 538), και το από 24/31.5.1985 π.δ (Δ' 270). Στις διατάξεις τους καθορίστηκαν όροι δόμησης για περιοχές εκτός σχεδίου πόλεως και ορίων οικισμών προϋφισταμένων του 1923, γενικοί, για κτήρια μη υπαγόμενα σε ορισμένη ειδική κατηγορία κτηρίων, και ειδικοί, για συγκεκριμένες κατηγορίες κτηρίων και κατασκευών, ανάλογα με τη χρήση τους, οι οποίοι μπορούν να αποκλίνουν, εν όλω ή εν μέρει, των γενικών όρων δόμησης, για λόγους σχετιζόμενους με την εκάστοτε ειδική χρήση των κτηρίων και τη λειτουργικότητά τους. Ως προς το τελευταίο, σημειώνεται ότι, από το άρθρο 24 παρ. 2 του Συντάγματος, «(...) συνάγεται θεμελιώδης, από πλευράς δυνατότητας δόμησης, διαφοροποίηση μεταξύ των περιοχών των αναπτυσσομένων με βάση οργανωμένο πολεοδομικό σχέδιο και των εκτός σχεδίου περιοχών, οι οποίες δεν έχουν ως προορισμό, κατ' αρχήν, την δόμηση (ΣτΕ 3135/2002 Ολομ. κ.ά.). Στην μεν πρώτη κατηγορία περιοχών, που προορίζονται προς δόμηση, αυτή επιτρέπεται με μόνη προϋπόθεση την τήρηση των ορισμών του σχεδίου πόλεως και των όρων και περιορισμών δόμησης που το συνοδεύουν. Στην δεύτερη, όμως, κατηγορία περιοχών, ενόψει του ότι δεν είναι δυνατόν, από την φύση τους και

την έλλειψη πολεοδομικής οργάνωσής τους, να εξασφαλισθεί η τήρηση των κατά τα ανωτέρω συνταγματικών σκοπών, η δόμηση μόνον κατ' εξαίρεση επιτρέπεται, δυνάμενη και να απαγορεύεται εν όλω ή εν μέρει ή να επιτρέπεται υπό ιδιαιτέρως αυστηρούς όρους και περιορισμούς, προσαρμοσμένους στην ιδιαίτερη φύση κάθε περιοχής. Οι όροι αυτοί δεν επιτρέπεται να είναι ευνοϊκότεροι, δηλαδή να καθιστούν ευχερέστερη τη δόμηση, σε σχέση προς τους ισχύοντες για τις εντός σχεδίου περιοχές (...)» (ΣτΕ 937/2017. Βλ. και ΣτΕ 806/2010 η οποία αναφέρει ως προορισμό των εκτός σχεδίου περιοχών, τη γεωργική ή δασοπονική εκμετάλλευση καθώς και την αναψυχή του κοινού, ενώ, για τους όρους δόμησης, ότι αυτοί «δεν επιτρέπεται να περιέχουν περαιτέρω εξαιρέσεις και παρεκκλίσεις, κατά περίπτωση εγκρινόμενες, ευνοϊκότερες για την δόμηση, δεδομένου ότι, στην περίπτωση αυτή, παρέχεται εξ ορισμού η δυνατότητα δομήσεως των περιοχών αυτών με αυξημένη πυκνότητα, η οποία θα προσέδιδε στην περιοχή οικιστικό χαρακτήρα»).

Υπό το φως των ανωτέρω, χρήσιμες θα ήταν περαιτέρω διευκρινίσεις ως προς τις περιοχές εντός των οποίων αναμένεται να ανεγερθούν τέτοια κτήρια και ως προς την κατηγορία των κτηρίων, το αν πρόκειται περί δημοσίων ή ιδιωτικών εκπαιδευτικών μονάδων και κτηρίων προορισμένων για κοινωφελείς σκοπούς κ.λπ.

24. Επί του άρθρου 77

Το άρθρο καθιερώνει υποχρέωση εκπόνησης μελέτης στατικής επάρκειας εντός δύο (2) ετών από την έναρξη ισχύος του νόμου, για το σύνολο των υφιστάμενων κτισμάτων με χρήση τουρισμού - αναψυχής ή καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος, στην περιοχή της Καλντέρας στις νήσους Θήρα και Θηρασιά. Η τήρηση της ανωτέρω υποχρέωσης είναι αναγκαία για τη λειτουργία τους μετά την παρέλευση της ως άνω προθεσμίας. Περαιτέρω, ορίζεται ότι η οικεία Υπηρεσία Δόμησης διενεργεί έως την 31η Δεκεμβρίου 2024 έλεγχο στο σύνολο των οικοδομικών αδειών που έχουν εκδοθεί την τελευταία πενταετία από την έναρξη ισχύος του παρόντος στην ως άνω περιοχή.

Οι ειδικές υποχρεώσεις θεσπίζονται με τον σκοπό της ενίσχυσης της ασφάλειας στην περιοχή (από πλευράς στατικότητας των κτισμάτων) (βλ. κατ' άρθρο ανάλυση αξιολογούμενης ρύθμισης).

Σχετικά παρατηρείται ότι η υποχρέωση εκπόνησης μελέτης στατικότητας γίνεται για λόγους υπέρτερου δημόσιου συμφέροντος και αφορά το σύνολο των αναφερόμενων κατηγοριών κτηρίων, ανεξαρτήτως του αν διαθέτουν σχετικά πρόσφατη μελέτη στο πλαίσιο ορισμένης άδειας, όπως και αν διαθέτουν ανεπίκαιρη μελέτη ή δεν διαθέτουν καθόλου. Εξ άλλου, ο έλεγχος

των οικοδομικών αδειών αποτελεί βασική αρμοδιότητα των οικείων υπηρεσιών δόμησης, διενεργούμενος προληπτικά κατά το στάδιο έκδοσης της οικοδομικής άδειας, όπως και μεταγενέστερα, κατά το στάδιο αυτοψίας σε σχέση με την οικοδομική άδεια ή με αφορμή ορισμένη παράβαση. Εν προκειμένω, για την εφαρμογή της διάταξης από τα αρμόδια όργανα ενδέχεται να χρειαστεί περαιτέρω εξειδίκευση ως προς την έκταση του ελέγχου και τις ενέργειες στις οποίες οφείλουν αυτά να προβαίνουν, σύμφωνα με τα ευρήματά τους.

Αθήνα, 30 Οκτωβρίου 2024

Οι Εισηγητές
Αλεξάνδρα Καρέτσου
Γεωργία Μακροπούλου
Επιστημονικές Συνεργάτιδες
Δημήτριος Βασιλείου
Ειδικός Επιστημονικός Συνεργάτης

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
τ. Καθηγητής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Α΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αντώνης Παντελής
Ομότιμος Καθηγητής
της Νομικής Σχολής
του Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών